

RAPOR

AVRUPA GÜVENLİK MİMARİSİ: Ayrışan Tehditler, Askeri Gerçeklikler ve NATO 2026

ALİ MURAT KURŞUN, MEHMET SALAH DEVRİM

TEMMUZ 2026 | SAYI: 276

AVRUPA
GÜVENLİK MİMARİSİ:
Ayrışan Tehditler, Askeri
Gerçeklikler ve NATO 2026

ALİ MURAT KURŞUN
MEHMET SALAH DEVRİM

COPYRIGHT © 2026

Bu yayının tüm hakları Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları (SETA) Vakfı'na aittir. SETA'nın izni olmaksızın yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik (fotokopi, kayıt ve bilgi depolama vd.) yollarla basımı, yayımı, çoğaltılması veya dağıtımı yapılamaz. Kaynak göstermek suretiyle alıntı yapılabilir.

SETA Yayınları 276
I. Baskı: 2026
ISBN: 978-625-5703-60-6

Editörya: Ebrar Üzümcü, Berrin Afacan, Mustafa Said İşeri
Mizanpaj: Said Demirtaş
Baskı: Turkuvaz Haberleşme ve Yayıncılık A.Ş., İstanbul

SETA | SİYASET, EKONOMİ VE TOPLUM ARAŞTIRMALARI VAKFI

Nenehatun Cd. No: 66 GOP Çankaya 06700 Ankara TÜRKİYE
Tel: +90 312 551 21 00 | Faks: +90 312 551 21 90
www.setav.org | info@setav.org | @setavakfi

SETA | İstanbul

Defterdar Mh. Savaklar Cd. Ayvansaray Kavşağı No: 41-43
Eyüpsultan İstanbul TÜRKİYE
Tel: +90 212 395 11 00 | Faks: +90 212 395 11 11

SETA | Washington D.C.

1025 Connecticut Avenue, N.W., Suite 1106
Washington D.C., 20036 USA
Tel: 202 223 98 85 | Faks: 202 223 60 99
www.setadc.org | info@setadc.org | @setadc

SETA | Berlin

Kronenstrasse 1, 10117 Berlin GERMANY
berlin@setav.org

SETA | Brüksel

Avenue des Arts 6, 1000 Bruxelles BELGIUM
Tel: +32 2 313 39 41

İÇİNDEKİLER

ÖZET | 7

GİRİŞ | 11

AVRUPA TEHDİT MATRİSİ VE PARÇALANMIŞ GÜVENLİK ALGISI | 17

ULUSAL ASKERİ STRATEJİLER | 27

SENARYOLAR, MİMARİ VE KAPASİTE | 39

SONUÇ: ANKARA ZİRVESİ GERÇEKTE NEYİ TEST EDECEK? | 49

ÖZET

Avrupa, NATO 2026 Ankara Zirvesi'ne stratejik bir netlikten ziyade farklı tehdit varsayımları, bütçe kısıtlamaları ve tarihsel hafızanın şekillendirdiği ulusal tercihlerle inşa edilmiş bir savunma duruşuyla gelmektedir. Kıta genelinde 2022 sonrası yayımlanan ulusal güvenlik ve askeri strateji belgeleri, ortak bir referans noktası olarak Rusya tehdidi ekseninde birleşmektedir. Ancak bu yüzeysel mutabakat altında kıtada oluşan üç farklı güvenlik yönelimini perdelemektedir: Olası bir Rus konvansiyonel saldırısını doğrudan operasyonel planlama senaryosu olarak gören bir Doğu bloku; göç, Afrika'dan gelen istikrarsızlık unsurları ve Akdeniz'deki nüfuz alanları çekişmesiyle şekillenen bir güney kanadı; ve bir dönem Washington'ın kendileri adına sağladığı nükleer şemsiyeyi artık kendileri yönetmeye çalışan ve aynı zamanda tam kapsamlı bir caydırıcılık arayışında olan Batılı büyük güçler. Bu ayrışan algılara verilen askeri reaksiyonlar ise her şeyden önce ekonomik ve endüstriyel kapasite tarafından belirlenmektedir. Ortaya çıkan tablo bütünlük bir Avrupa savunma mimarisinden ziyade katmanlı bir yapıya işaret etmektedir: Hukuki ve kurumsal zemin olarak NATO'nun, hedeflenen endüstriyel altyapı olarak AB'nin SAFE (Security Action for Europe) mekanizmasının ve operasyonel bir ara çözüm olarak Birleşik Krallık liderli-

ğindeki dar katılımlı koalisyonların yer aldığı bu yapıda Amerikan stratejik destek unsuru her seviyede vazgeçilmezliğini korumaktadır.

- Tehdit algısı coğrafi hatlar boyunca keskin bir şekilde ayrılmaktadır. Kıta tek bir yapıdan değil üç alt bölgesel güvenlik kompleksinden oluşmaktadır: Doğu ve Baltık ülkeleri (Finlandiya, Estonya, Letonya) konvansiyonel bir Rus saldırısını yakın ve acil bir planlama senaryosu olarak ele almaktadır. Merkez Batı ülkeleri (Almanya, Hollanda, Belçika) aynı tehdidi yönetilebilir ve sistemik bir sına olarak çerçevelemektedir. Güney ülkeleri (İtalya, İspanya) ise Akdeniz'deki istikrarsızlık, düzensiz göç ve Afrika Kıtası kaynaklı krizleri Doğu kanadından daha öncelikli görmektedir.
- Ekonomik güç, her devletin sahaya sürebileceği kapasitenin üst sınırını belirlemektedir. Askeri duruşu, tehdit algılarından ziyade kapasite sınırlandırmaktadır: Büyük ekonomiler tam kapsamlı bir konvansiyonel hazırlık hedeflemektedir. Tehdide açık orta ölçekli devletler, merkezinde zorunlu askerliğin yer aldığı tüm toplumu kapsayan topyekün savunma modellerini harekete geçirmektedir. Daha küçük devletler ise ya Letonya örneğinde olduğu gibi sınırlı imkanlar dahilinde her şeyi maksimize etmeye çalışmakta ya da Lüksemburg örneğindeki gibi yüksek katma değerli niş alanlarda uzmanlaşmaktadır.
- Gönüllü askerlik modellerinin bugüne kadar çözmekte başarısız olduğu personel temini açığı, kıta genelindeki profesyonel orduların ortak sorunudur. Kıta çapındaki insan gücü açığı dönemsel değil yapısaldır: Almanya yeni *Wehrdienst* (askerlik kayıt sistemi) kapsamında yaklaşık 300 bin potansiyel adayla iletişime geçmiş ancak yalnızca 530 kişiyi askere alabilmiştir. İngiliz ordusu, Soğuk Savaş'ın sonundaki 155 bin askerden bugün yaklaşık 75 bin seviyesine gerilemiştir. Zorunlu askerlik uygulayan devletler asker arzını bilinçli olarak artırabilirken yalnızca profesyonel personelden oluşan ordular ise bunu yapamamaktadır.
- Rusya'nın işgalini takip eden ilk 16 ayda AB ülkelerinin satın aldığı ekipmanların yüzde 78'i Birlik dışından, yüzde 63'ü ise ABD'den tedarik edilmiştir. Tedarik verileri otonomi söylemleriyle çelişmektedir: Avrupa 170'ten fazla farklı silah sistemi kullanırken ABD'de bu sayı

yaklaşık 30'dur. Bu parçalı yapı kendi kendine yetebilmek için gereken endüstriyel ölçeğin kurulmasını engellemektedir. SAFE fonunun en büyük yararlanıcısı olan Polonya, bu kaynağın büyük bir kısmını halihazırda sözleşmesi olan Amerikan ve Güney Kore platformlarına harcamaktadır.

- Fransa ve Birleşik Krallık, Rusya'nın konuşlandırılmış yaklaşık 1.700'lük stratejik cephaneliğine karşı toplamda yaklaşık 515 savaş başlığına sahiptir. Fransız-İngiliz nükleer iş birliği bir ikame değil riskten korunma aracıdır: Her iki ülke de nükleer silah kullanma kararını kendi inisiyatifinden çıkarmayacaktır. Almanya ve Polonya'nın genişletilmiş nükleer paylaşımına duyduğu ilgi, mevcut kapasitenin henüz karşılayamadığı politik bir talebe işaret etmektedir.
- AB endüstriyel girişimleri ve gönüllüler koalisyonundan oluşan, NATO'yu da içeren yeni mimari bir gerçekliktir ve her geçen gün büyümektedir. Ancak geniş ölçekte işleyebilmesi için halen Amerikan stratejik intikal, istihbarat ve hava savunması kapasitelerine ihtiyaç duymaktadır. Ortaya çıkan tablo stratejik otonomi değil kontrollü bir bağımlılıktır: Yakın vadedeki gerçekçi hedef ise tam bir otonomi inşa etmekten ziyade Amerikan güvenlik garantisi varlığını sürdürürken bağımlılığın müzakere edilerek azaltılmasıdır.

Ankara Zirvesi, Avrupa'daki bu yapısal gerilimleri çözmeyecektir ve zirveden bu sorunu çözmesini beklemek asıl odaktan sapmak anlamına gelmektedir. Zirvenin gerçekçi olarak başarabileceği husus daha dar kapsamlı fakat daha elzemdir: Avrupa'nın ABD'ye olan kontrollü bağımlılığının içinde bulunduğumuz on yılın geri kalanında hangi zemin üzerinde ilerleyeceğini belirlemek. Bu durum ise hangi Avrupa kapasite artırımlarının öncelikli olarak fonlanacağına karar verilmesi, Amerikan stratejik desteklerinin ne kadar süreyle daha vazgeçilmez kalacağına saptanması ve birbirinden farklı üç güvenlik kompleksini tek bir siyasi çerçevede bir arada tutabilecek köprü mekanizmalarının inşa edilmesini gerektirmektedir. Doğunun aciliyetini Batı kamuoyuna, güneyin önceliklerini ise kuzeye tercüme ederek her üç küme arasında da operasyonel bağ kurabilen devletler, Ankara Zirvesi'ne gidilirken NATO'nun diplomatik ağırlığının esas sorumluluğunu üstlenmektedir. Zirvenin bu köprü kurma işlevini destekleyecek kurumsal bir altyapı

mı üreteceği yoksa kalıcı ayrışmaların üzerini örten diplomatik bir dille mi yetineceği sorusu; Avrupa'nın güvenlik istikametinin geleceğini, yapılacak herhangi bir harcama taahhüdü veya kapasite duyurusundan çok daha net bir şekilde belirleyecektir.

GİRİŞ

Uluslararası sistem, kurallara dayalı liberal düzenin aşınması, işlemci siyasetin yükselişi ve yoğunlaşan sıcak çatışmaların etkisiyle bir normsuzluk çağına dönüşürken, küresel güvenlik mimarisinin ağırlık merkezi de tarihsel bir kırılma yaşamaktadır.¹ Bu dönüşümün tam merkezinde yer alan Avrupa ülkeleri 7-8 Temmuz 2026'da Ankara'da düzenlenecek NATO zirvesine derin iç çelişkiler, parçalanmış tehdit algıları ve özellikle endüstriyel ölçek ile askeri insan gücündeki ciddi kapasite eksikliklerinin yükü altında gelmektedir.² Ankara Zirvesi transatlantik bağların sınındığı, Avrupa'nın kendi güvenliğini sağlama reflekslerinin mercek altına alındığı ve NATO'nun geleceğinin yeniden tasarlandığı tarihsel bir zirve olma potansiyeline sahiptir.³ Bu bağlamda NATO 3.0 konseptine yönelik tartışmalar ve "daha güçlü bir

1 Ali Murat Kurşun, "The Dissolution of the Rules Based Order: The Global Age of Normlessness and Türkiye's Strategic Role", *SETA Analysis*, sayı 97 (Şubat 2026).

2 Utku Şimşek, "NATO Leaders to Gather in Ankara for Alliance Summit", *Anadolu Ajansı*, 24 Haziran 2026.

3 "Countdown to the NATO Summit in Ankara: Priorities and Expectations in 2026", *European Policy Centre*, 15 Haziran 2026, erişim 22 Haziran 2026, <https://www.epc.eu/publication/countdown-to-the-nato-summit-in-ankara-priorities-and-expectations-in-2026>.

NATO içinde daha güçlü bir Avrupa”⁴ söyleminin yoğunlaştığı bu dönemde, Avrupa’nın güvenlik tehdidi algıları ve askeri kapasite inşa stratejilerini analiz etmek elzem bir hale gelmiştir.

Küresel güvenlik krizi ve transatlantik ilişkilerdeki ayrışmaların (ABD’nin Grönland’a dair tehditkar tutumu ve Avrupa’nın ABD/İsrail-İran savaşında beklenen desteği sunmaması gibi) yanı sıra Avrupa’nın küresel güvenlik denklemindeki konumunu ve alternatif arayışlarını şekillendiren üç temel jeopolitik şok bulunmaktadır. Bu şokların ilki ve en belirginini, Rusya’nın 2022’de Ukrayna’yı işgalinin ardından konvansiyonel savaş unsurunun Avrupa Kıtası’na geri dönmesidir. Bu gelişme Avrupa’nın on yıllardır süregelen normatif güvenlik yanlısımlarını yerle bir etmiş; güvenikleştirme politikaları, askeri kapasite inşası ve kolektif güvenlik arayışını yeniden asli zorunluluk mertebesine yükseltmiştir.⁵

İkinci büyük şok, ABD’nin iç siyasi dinamiklerindeki dönüşüm ve transatlantik ilişkilerdeki yapısal kırılmadır. Özellikle Trump’ın ikinci dönemiyle birlikte daha da belirginleşen Avrupa’ya yönelik bu yeni yaklaşım, Avrupa’nın Rusya tehdidine karşı harcadığı siyasi enerjiyi ve finansal kaynakları, ABD’nin küresel öncelikleri (bilhassa Asya Pasifik) bağlamında gereksiz görme eğilimindedir.⁶ Washington’ın Avrupa için güvenlik şemsiyesinin koşulsuz garantörü olmaktan çıkıp işlem odaklı bir isteksizlik duruşuna geçmesi ve artan yük paylaşımı baskısı, Avrupa başkentlerindeki “terk edilme” endişelerini derinleştirmiştir.⁷ ABD’nin stratejik geri çekilmesine işaret eden bu sinyaller, Avrupa’yı kaçınılmaz olarak İttifak içinde kendi ayakları üzerinde durabilen otonom bir güvenlik mimarisi, hatta gerektiğinde NATO’dan bağımsız da işleyebilecek bir Avrupa güvenlik mimarisi arayışına itmektedir.

4 “NATO Secretary General Previews Defence Ministers’ Meeting: Building a Stronger Europe in a Stronger NATO”, NATO, 17 Haziran 2026, erişim 22 Haziran 2026, <https://www.nato.int/en/news-and-events/articles/news/2026/06/17/nato-secretary-general-previews-defence-ministers-meeting-building-a-stronger-europe-in-a-stronger-nato>.

5 Mitchell A. Orenstein, “Securitisation of EU Policy: How Russia’s Invasion of Ukraine is Changing Europe”, *Journal of European Public Policy* 5, sayı 48 (2025).

6 Nathalie Tocci ve Jan Techau, “Can Europe Trust the United States Again?”, Carnegie Endowment, 7 Ocak 2026, erişim 19 Haziran 2026, <https://carnegieendowment.org/posts/2026/01/can-europe-ever-trust-the-united-states-again>.

7 Ali Mammadov, “If America Abandons Europe, will the Continent Fragment or Unify?”, War on the Rocks, 12 Haziran 2025, erişim 22 Haziran 2026, <https://warontherocks.com/if-america-abandons-europe-will-the-continent-fragment-or-unify>.

Üçüncü şok ise kıtanın güney sınırları boyunca cereyan etmektedir. Arap Baharı'ndan bu yana komşu bölgelerde (Ortadoğu, Kuzey Afrika ve Sahel Kuşağı) süregelen devlet kırılmalıkları, iç savaşlar ve rejim krizleri, Avrupa için kronik bir istikrarsızlık sarmalı oluşturmuştur. Düzensiz göç dalgaları, radikalleşme ve devlet dışı silahlı aktörler tarafından körüklenen bu asimetrik sınamalar, kıtanın güney kanadı için Rusya tehdidinden çok daha baskın ve acil bir güvenlik krizi olarak belirlemektedir. Kıtanın doğusundaki tanklar ile güneyindeki istikrarsızlığın ulus aşırı etkileri, Avrupa'yı iki cephele stratejik sıkışmışlığa mahkum etmiştir.

Tüm bu konjonktürel ve yapısal bağlamlar ışığında bu rapor, Avrupa güvenlik mimarisinin mevcut durumunu analiz etmek için şu temel soruyu sormaktadır: Kırılgan küresel sistemde Avrupa devletleri tam olarak nelerden çekinmekte, bu tehdit algıları kıta içindeki coğrafi hatlar boyunca nasıl şekillenmekte ve devletlerin sahadaki ulusal askeri duruşları (ekonomik ağırlıkları ve endüstriyel kapasiteleri tarafından sınırlandırıldığında) bu algılarla ne ölçüde örtüşmektedir? Diğer bir ifadeyle bu rapor, Avrupa'nın beyan ettiği güvenlik tehditleri ile inşa ettiği fiili askeri kapasiteleri arasındaki etkileşimi incelemeyi amaçlamaktadır.

Bu rapor, Avrupa'nın yeni askeri kapasite ve kolektif güvenlik mimarisi arayışını veri odaklı bir metodolojiyle incelemektedir. Rapor, incelenen Avrupa devletleri tarafından yayımlanan güncel ulusal güvenlik stratejisi ile askeri ve savunma stratejisi belgelerinden oluşan bir örneklem üzerine inşa edilmiştir. Bu belgeler mümkün olduğunca orijinal dillerinde incelenmiş, devlet başkanları ve savunma bakanlarının resmi açıklamalarıyla desteklenmiştir.⁸ Rapor

8 Sağlam ve güncel bir analiz sağlamak amacıyla bu rapor, her ülke için mevcut olan en güncel birincil politika belgelerini kullanmakta ve bunları iki ana kategoriye ayırmaktadır. İlk kategori, Arnavutluk (2024), Avusturya (2024), Çekya (2023), Danimarka (2023), Estonya (2026), Finlandiya (2026), Fransa (2025), Almanya (2023), Letonya (2023), Hollanda (2023), Kuzey Makedonya (2024), Norveç (2025), İsveç (2024) ve Birleşik Krallık (2025) yayınlarını içermektedir. Polonya (2020) ve İspanya (2021) yayınları ise veri kümesini çerçeveleyen 2022 dönüm noktasından önceye aittir ancak her ikisi de Avrupa'nın en kalabalık devletleri arasında yer aldıkları ve kıtanın nüfusunun çok önemli bir payını temsil ettikleri için dışarıda bırakılmamıştır. İkinci kategoriye, özellikle Belçika'nın Savunma Stratejik Vizyonu (2025) ve STAR Planı (2022), Çekya'nın Silahlı Kuvvetler Geliştirme Konsepti 2035 (2023), Finlandiya'nın Hükümet Savunma Raporu (2024), Fransa'ya ait LPM 2024-2030 (2026), Almanya'nın Askeri Strateji, Askeri Savunmanın Genel Konsepti (2026), İtalya'ya ait Savunma Komutanı Stratejik Konsepti (2022) ve DPP 2025-2027 (2025), Letonya'nın Savunma Konsepti (2023), Lüksemburg'un Savunma Yönergeleri 2035 (2023), Hollanda'ya ait Savunma Beyaz Kitabı (2024) ve D-SII 2025-2029 (2025), Norveç'in 2025-2036 Uzun Vadeli Savunma Planı, "Norveç Savunma Taahhüdü" (2024), İsveç'in Savunma Komisyonu Raporu, Ds 2024:6 (2024) ve Birleşik Krallık'ın Stratejik Savunma İncelemesi (2025) oluşturmaktadır. İtalya, ayrı bir ulusal güvenlik stratejisi yayımlamadığından savunma belgeleri hem ulusal güvenlik hem de askeri stratejisinin temeli olarak kodlanmıştır. Ayrıca bu ulusal stratejileri daha geniş kolektif mimariler bağlamına oturtmak amacıyla veri seti, AB Stratejik Pusulası (2022 ve 2024) ve NATO Stratejik Konsepti (2022) gibi genel kurumsal metinlerle de desteklenmiştir.

için Rusya'nın Ukrayna'yı işgalini temsil eden 2022 bir dönüm noktası olarak belirlenmiştir. Dolayısıyla bu tarihten sonra yayımlanan belgeler derlenerek her bir devletin beyan ettiği niyetler temel tehditler/hedefler olarak kabul edilmiş ve raporun üç ana bölümünün temelini oluşturmuştur.

İlgili belgelerdeki tehdit tanımları, küresel güvenlik mimarisine ilişkin arayışlar ve hedeflenen askeri kapasite taahhütleri incelenmiş, ifadeler veriye dönüştürülerek görselleştirilmiştir. Bu süreçte yürütülen analizler sadece devletlerin hangi tehditleri tanımladığını değil hangi ülkelerin belirli tehditler (salt konvansiyonel savaş veya asimetrik göç tehdidi gibi) etrafında kümelendiğini de haritalandırmaktadır. Tehdit algılarının askeri duruşa ne ölçüde dönüştüğünü test etmek amacıyla ulusal belgelerdeki söylemler, savunma bütçesi artışları, personel istihdam politikaları ve silah sistemleri tedarikinin menşei (ABD menşeli alımlara karşılık Avrupa içi pazar) gibi askeri kapasite verileriyle de çapraz kontrole tabi tutulmuştur.

Ankara'daki NATO Zirvesi öncesinde karar alıcılara stratejik bir projeksiyon sunmayı amaçlayan bu rapor, tehdit algısından kolektif mimariye uzanan üç ana bölümden oluşmaktadır:

Avrupa Tehdit Matrisi: Bu bölüm, Avrupa devletlerinin tehditleri nasıl algıladığı ve bu algıların hangi noktalarda yakınsayıp ayrıştığını incelemektedir. Tüm strateji belgelerinde Rusya ve hibrit savaş bağlamında gözlemlenen mecburi yakınsamanın, coğrafi ve tarihsel bagajlar devreye girdiğinde nasıl keskin bir ayrışmaya dönüştüğünü haritalandırmaktadır. Doğu Avrupa ve Baltık ülkelerinde varoluşsal ve Batı Avrupa'da ise yönetilebilir olan Rusya tehdidinin, Güney Avrupa'ya inildikçe nasıl genişletilmiş Akdeniz havzasındaki istikrarsızlık algısına yerini bıraktığını ortaya koymaktadır.

Ulusal Askeri Stratejiler: Bu bölüm, Avrupa devletlerini ekonomik ağırlık ve kapasitelerine göre gruplandırarak tehdit algılarının sahadaki askeri duruşlara nasıl tahvil edildiğini analiz etmektedir. Öncelikle (Almanya, Birleşik Krallık ve Fransa gibi) büyük ekonomilerin yüksek yoğunluklu konvansiyonel savaşa ve kapasite çeşitliliğine nasıl odaklandığını incelemektedir. Ardından bu durumu, tüm toplumu kapsayan "topyekün savunma" modellerini seferber eden (İskandinav ve Baltık ülkeleri gibi) devletler ile profesyonel ordularını yeniden inşa eden veya uzmanlaşmış niş aktörler olarak hareket eden orta ve küçük ölçekli devletler arasındaki ayrışmayla karşılaştırmaktadır. Nihai olarak bu bölüm, insan gücü açığının giderilmesi, ABD'nin

gerileyen rolü ve entegre hava-füze savunması ile uzun menzilli hassas vuruş sistemleri gibi kritik kapasitelerin tedariki konularında kıta çapında oluşan ortak paydaya işaret etmektedir.

Senaryolar, Mimari ve Kapasite: Bu bölüm, ABD'nin kıtadan stratejik olarak geri çekilme ihtimalinin giderek belirginleşmesi altında, Avrupa'nın ulusal savunma çabalarını kolektif bir güvenlik mimarisine dönüştürme senaryolarını test etmektedir. Bölüm, birbiriyle kesişen iki temel stratejiyi değerlendirmektedir: Avrupa'nın daha fazla sorumluluk üstlendiği bir modelle NATO statükosunu tahkim etmek ve AB'nin endüstriyel girişimler ve Birleşik Krallık liderliğindeki dar katımlı koalisyonlar vasıtasıyla müstakil bir "Avrupa omurgası" inşa etmek. Askeri tedarik eğilimlerinin endüstriyel gerçekliğini ve Fransız-İngiliz nükleer şemsiyesinin sınırlarını analiz eden bu kısım "Otonomi mi yoksa ABD'ye bağımlılık mı?" ikilemine dair gerçekçi bir değerlendirme sunmakta; mevcut yörüngenin tam bir stratejik otonomiye değil bağımlılığın kontrollü bir şekilde azaltılmasına işaret ettiğini savunmaktadır.

Raporun sonuç bölümü ise tehdit, askeri duruş ve kapasite üçgeni arasındaki mantıksal bağı sentezlemekte ve Ankara'daki tarihi zirve öncesinde Avrupa güvenlik mimarisindeki bu parçalanmışlığın NATO'nun geleceği ile stratejik otonomi hedefleri açısından ne anlama geldiğine dair nihai değerlendirmeler sunmaktadır.

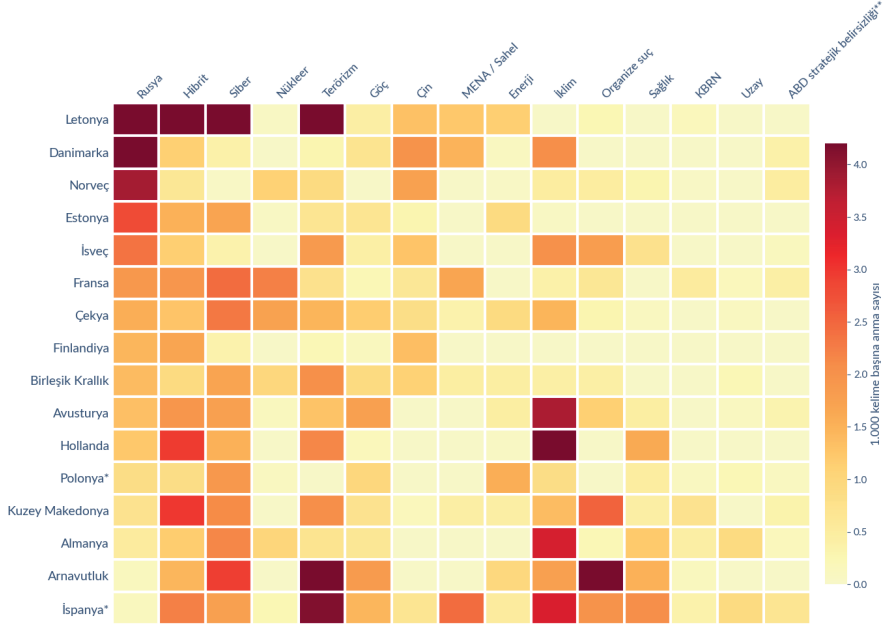
AVRUPA TEHDİT MATRİSİ VE PARÇALANMIŞ GÜVENLİK ALGISİ

2022’de Rusya’nın Ukrayna’yı işgali, Soğuk Savaş’ın sona ermesinden bu yana Avrupa güvenlik mimarisi için en köklü “jeopolitik uyanışı” tetiklemiştir.⁹ Kıta çapında karar alıcıları on yıllardır süregelen normatif güvenlik paradigmasını terk etmeye zorlayan bu şok, dışarıdan bakıldığında Avrupa’yı tek bir tehdit (Rusya) etrafında birleştirmiş gibi görünmektedir. Nitekim yayımlanan ulusal güvenlik ve askeri strateji belgelerinin ilk okuması, kıta genelinde temel bir mutabakatın sağlandığı izlenimini vermektedir. Neredeyse tüm devletler konvansiyonel savaşın geri dönüşünü kabul etmiş, Rusya’yı ve hibrit savaş yöntemlerini birincil tehdit projeksiyonlarının merkezine yerleştirmiştir. Ancak bu yakınsama hali yayımlanan belgelerdeki algıların yoğunluğuyla birlikte değerlendirildiğinde hızla yerini Avrupa içi jeopolitik fay hatlarına bırakmaktadır.¹⁰

9 Beata Piškorska, “A Paradigm Shift: The Geopolitical Awakening of the European Union and Central and Eastern Europe States as Full-Fledged Security Actors in the Context of Russia’s War in Ukraine”, *East European Politics and Societies* 40, sayı 1 (2026).

10 Mehmet Salah Devrim, “Avrupa’nın Bölünmüş Güvenlik Aklı”, *Sabah Perspektif*, 20 Haziran 2026.

**Grafik 1. Tehdit Önem Derecesi Isı Haritası
(Ana Metnin Her 1.000 Kelimesi Başına Zikredilme Sıklığı)**

Kaynak: Yazarlar tarafından çok dilli bir sözlük kullanılarak ve ulusal güvenlik belgelerindeki verilere dayanılarak hazırlanmıştır. Satırlar, Rusya'nın önemi sırasına göre sıralanmıştır.

* Polonya (2020) ve İspanya (2021) belgeleri 2022 Ukrayna işgalinden önceye aittir ancak tabloda yer almaktadır: Her iki devlet de ihmal edilemeyecek kadar önemlidir ve bu bölgelerle ilgili 2022 sonrası çok az belge mevcuttur.

** ABD'nin stratejik belirsizliği ise çıkarımlara dayalı olan ve daha düşük kesinlikte bir kategoridir (birden fazla kelimedenden oluşan vekil terimler).

Elde edilen verilerin genel olarak incelendiğinde, hibrit ve siber tehditler neredeyse tüm Avrupalı devletler tarafından istikrarlı bir şekilde zikredilerek en net yakınsama noktasını oluştururken; Rusya en yoğun biçimde cephe ülkeleri ile İskandinav-Baltık devletleri tarafından telaffuz edilmekte, kıtanın geri kalanında ise çok daha hafif bir şekilde yer bulmaktadır. Geriye kalan kategoriler (Çin, göç, terörizm) ülkeden ülkeye keskin bir farklılık göstermektedir.¹¹

Rusya ve hibrit tehdit algısı zaman zaman örtüşse de strateji belgeleri sıklıkla hibrit tehditleri ayrı ve bağımsız bir kategori olarak ele almaktadır. Avrupalı devletler, Rusya tehdidini tecrübe etmesinin ardından ortak bir

¹¹ Dikkat edilmesi gereken önemli bir husus: Veriler, her bir tehdidin ne sıklıkla adlandırıldığı gösterir; onu tanımlamak için kullanılan dilin şiddetini değil. Dolayısıyla ölçülü bir dille ayrıntılı olarak ele alınan bir tehdit "yüksek" olarak kaydedilirken sadece kısaca ancak varoluşsal terimlerle dile getirilen bir tehdit "düşük" olarak kaydedilir. Örneğin Norveç'in stratejisinin bazı kısımlarında terörizm daha sert bir dille ele alınsa da terörizmle ilgili terimler sadece 10 kez geçmektedir.

güvenlik algısı üzerinde mutabakata varmış gibi görünse de bu algının her bir Avrupa başkentindeki okuması coğrafi konum, tarihsel hafıza ve ulusal kapasiteye göre yeniden şekillenmektedir.¹² Ortaya çıkan bu tabloyu homojen bir Avrupa güvenlik zihniyeti olarak yorumlamak isabetsiz olacaktır. Avrupa'nın güvenlik algısı incelendiğinde yapılması gereken en temel tespit şudur: Avrupa çapında, tehditleri farklı yoğunluklarda tecrübe eden ve zaman zaman birbiriyle çelişen, birbirinden farklı alt bölgesel güvenlik kompleksleri şekillenmektedir. Rusya'nın meydan okumasının Doğu Avrupa ve Baltık sınırları boyunca tetiklediği varoluşsal kaygı, Kıta Avrupası'nın daha iç kısımlarına doğru ilerledikçe yerini yönetilebilir bir sistemik krize bırakmakta ve güney kıyılarına inildikçe yerini Akdeniz havzasının kronik istikrarsızlıklarına devretmektedir.

Konvansiyonel Savaşın Dönüşü ve Rusya Tehdidi: Varoluşsal Kaygıdan Sistemik Yönetime

Avrupa tehdit matrisinin ağırlık merkezini şüphesiz Moskova'nın revizyonist yönelimi ve güç siyaseti oluşturmaktadır. İncelenen ulusal güvenlik belgelerinin neredeyse tamamı Rusya'yı hem acil önlem gerektiren konjonktürel bir kriz hem de kıtanın mevcut güvenlik mimarisini yapısal düzeyde sarsan uzun vadeli stratejik bir rakip olarak konumlandırmaktadır. Rus yönetiminin diplomasiyi araçsallaştırması ve dış politika hedeflerine ulaşmak için askeri gücü doğrudan bir baskı unsuru olarak kullanma kapasitesi artık Avrupa başkentlerinde hiçbir şüpheye yer bırakmayacak şekilde tecrübe edilmektedir. Özellikle Gürcistan ile başlayan ve Ukrayna'nın topyekün işgaliyle en üst seviyeye tırmanan konvansiyonel müdahaleler, bu durumun sahadaki en sarı kanıtı olarak görülmektedir. Buna ek olarak Belarus üzerinde adım adım fiili kontrol kurulması ve Moldova'daki egemenlik ihlalleri gibi "gri bölge" manevraları, tehdidin yalnızca aktif çatışma alanlarıyla sınırlı kalmadığını göstermektedir.¹³ Avrupa ulusal güvenlik belgelerinde kendine yer bulan te-

12 Mihai Chihai, "What Europe Thinks about European Security and Defense", European Policy Center, 24 Ekim 2024, erişim 24 Haziran 2026, <https://www.epc.eu/publication/What-Europe-thinks-about-European-security-and-defense>.

13 Liana Fix, "Defending Europe if Russia Steps Out of the Gray Zone", Council on Foreign Relations, 24 Şubat 2026, erişim 24 Haziran 2026, <https://www.cfr.org/articles/defending-europe-if-russia-steps-out-of-the-gray-zone>.

mel ve derin kaygı, Rusya'nın salt askeri kazanımların ötesine geçerek Orta ve Doğu Avrupa'yı da içine alacak tarihi bir nüfuz alanını yeniden inşa etme çabasıdır. Kıta çapındaki karar alıcılar bu stratejiyi, Avrupa'yı bir kez daha sınırların güç kullanılarak çizildiği hiyerarşik bir bölgesel düzene hapsetme girişimi olarak yorumlamakta ve kolektif tehdit algılarının ana omurgasını bu jeopolitik okuma üzerine inşa etmektedirler.

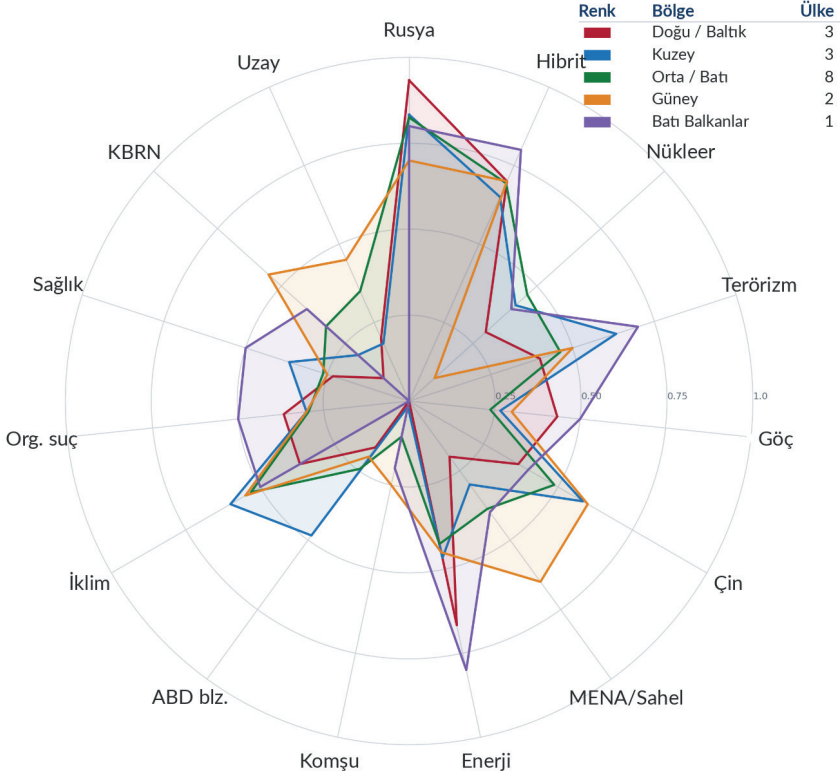
Ancak belgelerdeki stratejik yönelimlerin kodlanmasıyla oluşturulan ısı haritası ve nicel oranlar, kıta içindeki güvenlik algısına dair homojenlik varsayımını çürütmektedir. Veriler, Rusya tehdidinin algılanış biçiminde doğu-batı eksenini boyunca uzanan jeopolitik bir kırılmaya işaret etmektedir. Finlandiya, Estonya ve Polonya gibi Rusya ile fiziki olarak doğrudan sınır paylaşan veya jeopolitik cephe hattında yer alan ülkeler, mevcut krizi doğrudan devletin bekasını ve ulusal varlığını hedef alan varoluşsal bir tehlike olarak kodlamaktadır. Bu devletlerin ulusal güvenlik belgelerinde konvansiyonel bir askeri işgal senaryosu artık teorik veya uzak bir ihtimal olmaktan çıkmıştır.¹⁴ Aksine bu senaryo ulusal askeri planlamanın tam merkezine oturan ve her an gerçeğe dönüşebilecek somut bir tehdit olarak değerlendirilmektedir.

Öte yandan doğu sınırlarından coğrafi olarak uzaklaştıkça, tehdidin algılanan yoğunluğunda belirgin bir farklılaşma ortaya çıkmaktadır. Kıta Avrupası'nın merkezi ve batısında yer alan Almanya ve Hollanda gibi müttefikler, Rusya'yı Avrupa-Atlantik güvenliğini istikrarsızlaştıran birincil unsur olarak kabul etmektedir. Ancak bu ülkelerin stratejik vizyonunda söz konusu tehdit; mevcut caydırıcılık mekanizmaları ve kolektif savunma araçlarıyla dengelenebilecek, yönetilebilir bir sistemik sınıma olarak çerçevelenmektedir. Sonuç olarak kıtanın doğusunda hissedilen belirgin varoluşsal kaygı, batıya doğru ilerledikçe yerini kurumsal kapasiteyle kontrol altında tutulabilen bir kriz yönetimi rasyonalitesine bırakmaktadır.

---

¹⁴ Abigail Miller, "A Matter of When, Not If: Potential Flash Points for Russia's Next Invasion of Eastern Europe", Georgetown Security Studies Review, 18 Aralık 2025, erişim 22 Haziran 2026, <https://gssr.georgetown.edu/the-forum/regions/eurasia/a-matter-of-when-not-if-potential-flash-points-for-russias-next-invasion-of-eastern-europe>.

**Grafik 2. Bölgesel Katmanlara Göre Tehdit Profilleri
(15 Kategoride Ortalama Güvenikleştirme Yoğunluğu)**

Kaynak: Yazarlar tarafından çok dilli bir sözlük kullanılarak ve ulusal güvenlik belgelerindeki verilere dayanılarak hazırlanmıştır. Kümeler coğrafyayı keser: Estonya ve Finlandiya, Almanya ve Hollanda ile aynı kümede; Polonya ise İspanya, Avusturya ve Arnavutluk ile aynı kümededir.

* Polonya (2020) ve İspanya (2021) belgeleri 2022 Ukrayna işgalinden öncesine aittir ancak analize dahil edilmiştir; bu ülkelere ilişkin daha güncel resmi belge bulunamamıştır.

Bununla birlikte Almanya ve Danimarka gibi müttefiklerin askeri istihbarat değerlendirmeleri de tehdidin zamanlamasına ilişkin kritik ipuçları sunmaktadır. Bu raporlara göre Ukrayna'daki savaş nasıl sonuçlanırsa sonuçlansın, Rusya'nın 2030'a kadar veya daha da erken bir tarihte Avrupa'nın savunma hazırlığını ve NATO'nun caydırıcılık kalkanını doğrudan test edileceği öngörülmektedir.¹⁵ Bu beklenti hem askeri bir saldırı ihtimaline hem de kapsamlı bir yıpratma stratejisine işaret etmektedir.

¹⁵ Steven Blockmans, *More Europe in Defence: Three Pathways, Task Force Report* (Brüksel: CEPS, RUSI, Clingendael, IEP, 2026), 10.

Asimetrik ve Hibrit Sınamalar: Matrisin Ortak Kesişim Noktası

Avrupa'nın parçalanmış güvenlik algısını bir arada tutan ve haritalarda en geniş yakınsamayı sağlayan unsur ise hibrit savaş stratejileridir. Kıta genelindeki ortak mutabakat, müttefiklerin iç zafiyetlerini istismar etmeyi amaçlayan hibrit saldırıların artarak devam edeceği yönündedir.¹⁶

İncelenen ulusal güvenlik belgeleri dezenformasyon kampanyaları, seçimlere yönelik siyasi müdahaleler, siber saldırılar ve (Kuzey Akım boru hatlarına yönelik saldırılar veya veri kablolarının kesilmesi gibi) kritik altyapı sabotajlarını modern savaşın can alıcı bir cephesi olarak tanımlamaktadır. Özellikle İsveç, Fransa ve Birleşik Krallık gibi ülkelerin belgelerinde hibrit tehditler, konvansiyonel savaşa eş değer bir yıkıcı potansiyele sahip olarak kodlanmaktadır. Sınırları aşarak sızan ve devlet altı unsurları kullanan bu asimetrik sınamalar, Avrupa'yı yalnızca konvansiyonel silahları değil toplumsal dayanıklılığı da önceleleyen yeni savunma doktrinleri geliştirmeye mecbur bırakmaktadır.

Güney Kanadı ve Komşu Bölgelerdeki İstikrarsızlık: Ters Yüz Edilmiş Tehdit Algısı

Doğu ve Kuzey Avrupa'nın güvenlik belgelerinde Rusya tehdidi etrafında şekillenen yeni Soğuk Savaş rüzgarı, kıtanın güney kıyılarına inildikçe yerini "genişletilmiş Akdeniz" havzasının kronik ve çok katmanlı sorunlarına bırakmaktadır.¹⁷ İtalya, İspanya ve kısmen Avusturya gibi ülkelerin güvenlik belgeleri, Moskova'yı Avrupa-Atlantik mimarisini sarsan küresel bir istikrarsızlık faktörü olarak kayda geçirmekte ancak bu ülkelerin bakış açısına göre ulusal kriz dinamiğinin asıl ağırlık merkezi Ortadoğu, Kuzey Afrika ve Sahel Kuşağı olmak üzere güney ekseninden beslenen sınamalarda yatmaktadır.¹⁸

16 Will Brown, Jana Kobzová, Nicu Popescu ve José Ignacio Torreblanca, "From Shield to Sword: Europe's Offensive Strategy for the Hybrid Age", Avrupa Dış İlişkiler Konseyi, 6 Mart 2026, erişim 25 Haziran 2026, <https://ecfr.eu/publication/from-shield-to-sword-europes-offensive-strategy-for-the-hybrid-age>.

17 Francesca Maremonti, "From the Indo-Pacific to the Enlarged Mediterranean: India's Economic Rise and Strategic Cooperation with the EU and Italy", Istituto Affari Internazionali, 4 Ağustos 2025, erişim 18 Haziran 2026, <https://www.iai.it/en/publications/c04/indo-pacific-enlarged-mediterranean>.

18 Luigi Scazzieri, "Europe should Not Forget the Challenges to Its South", Centre for European Reform, 22 Eylül 2022, erişim 24 Haziran 2026, <https://www.cer.eu/publications/archive/policy-brief/2022/europe-should-not-forget-challenges-its-south>.

Özellikle Arap Baharı'nın ardından Suriye'de patlak veren yıkıcı iç savaşın ve başta Libya olmak üzere Kuzey Afrika'da merkezi devlet otoritesinin çöküşünün ortaya çıkardığı sınamalar, Akdeniz havzasını devasa bir güvenlik boşluğuna dönüştürmüştür. Bu istikrarsız bölgelerden Avrupa kıyılarına yönelen devasa ve düzensiz göç dalgaları ile demografik hareketlerin belirli aktörler tarafından siyasi bir baskı aracı olarak silahlaştırılma potansiyeli, güney kanadı ülkeleri tarafından acil bir asimetrik tehdit olarak algılanmaktadır. Göç krizine ek olarak Sahel Kuşağı'ndaki peş peşe gelen krizler, insan ve silah kaçakçılığı ağlarının ulus aşırı boyutu ve radikal örgütlerin bu otorite boşluğu içinde kendilerine yeni operasyonel alanlar açabilme kapasitesi tabloyu daha da ağırlaştırmaktadır.

Sahadaki bu fiili gerçeklik, İtalya ve İspanya gibi Akdeniz devletlerini güvenlik planlamalarında kaçınılmaz olarak güneye odaklanmaya mecbur bırakmaktadır. Bu devletler deniz kuvvetleri kapasitelerinin artırılması,¹⁹ Akdeniz'deki seyrüsefer güvenliğinin sağlanması ve sınır koruma mekanizmalarının güçlendirilmesini stratejik öncelikler olarak belirlemektedir. Sonuç olarak Avrupa'nın güney kanadı için güvenlik rasyonelitesi demografik baskılar, sınır aşan terörizm ve doğrudan toplumsal dayanıklılığı hedef alan devlet dışı silahlı aktörlerin tetiklediği sosyopolitik şokları etkisiz hale getirme motivasyonu ile şekillenmektedir.

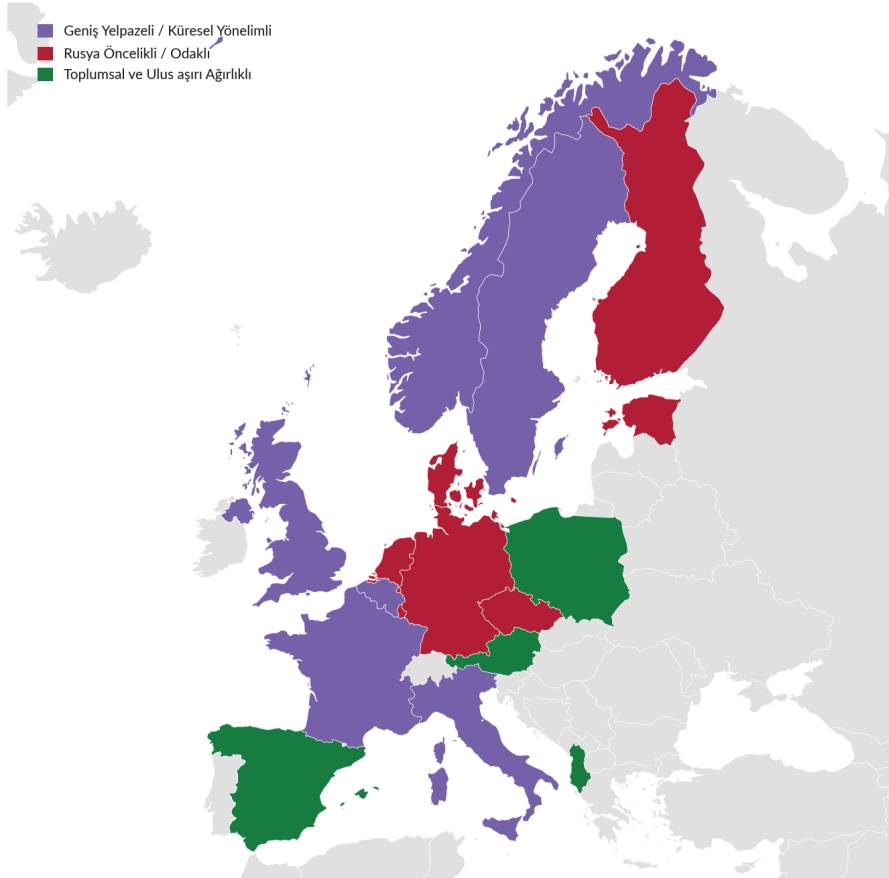
Bu alt bölgesel kırılma, Avrupa'nın güvenlik mimarisindeki en önemli çatlaklardan birini oluşturmaktadır. Güney kanadı için Ortadoğu, Kuzey Afrika ve Sahel bölgesindeki rejim krizleri, devlet çöküşleri ve iç savaşlar doğrudan ulusal güvenliği tehdit eden unsurlardır. Düzensiz göç dalgalarının silahlaştırılması, radikal terörizm ve devlet dışı silahlı aktörlerin neden olduğu güç boşlukları; bu ülkeler tarafından Rus tankları ve füzelerinden daha acil müdahale gerektiren asimetrik sınamalar olarak algılanmaktadır. İspanya ve İtalya'nın bütçe ve tehdit profillerinde göç, terörizm ve Ortadoğu, Kuzey Afrika/Sahel kategorilerine atfedilen yüksek değerler, kıtanın güneyinin tehdit algısını fiilen ters yüz ettiğini göstermektedir. Doğu Avrupa'nın Rusya'ya odaklandığı bir ortamda kıtanın güney ülkeleri sınır güvenlikleri ve deniz yetki alanlarını korumak amacıyla farklı bir kapasite inşası modeline yönelmektedir.

19 Nicolas Mazzucchi, "Naval Rearmament, European Perspectives", Fondation Robert Schuman, 2 Mayıs 2023, erişim 23 Haziran 2026, <https://www.robert-schuman.eu/en/european-issues/0667-naval-rearmament-european-perspectives>.

Ağ Analizi: Tehdit Kümeleri ve Yeni Güvenlik Kompleksleri

Ulusal güvenlik belgelerinden kodlanan ifadelerin ağ analizine tabi tutulması, Avrupa'daki bölgesel ayrışmayı çok daha karmaşık ve paradigma dönüştürücü bir çerçeveye oturtmaktadır. Klasik analizler Avrupa'yı salt doğu ve batı olarak ikiye ayırırken ağ analizi ise devletlerin ağırlıklı olarak üç temel tehdit profili kümesi etrafında kümelendiğini ortaya koymaktadır.

Harita 1. Tehdit Kümeleri

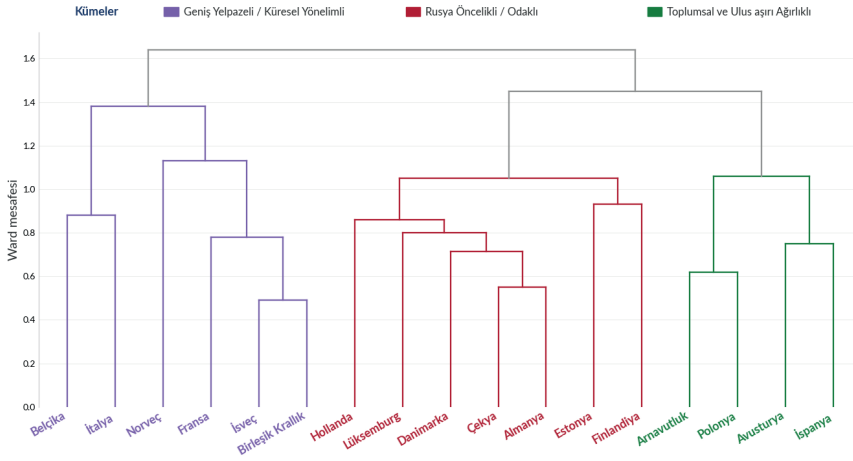
Kaynak: Yazarlar tarafından çok dilli bir sözlük kullanılarak ve ulusal güvenlik belgelerindeki verilere dayanılarak hazırlanmıştır. Kümeler coğrafyayı keser: Estonya ve Finlandiya, Almanya ve Hollanda ile aynı kümede; Polonya ise İspanya, Avusturya ve Arnavutluk ile aynı kümededir.

* Polonya (2020) ve İspanya (2021) belgeleri 2022 Ukrayna işgalinden öncesine aittir ancak analize dahil edilmiştir; bu ülkelere ilişkin daha güncel resmi belge bulunamamıştır.

** Haritadaki renkler coğrafi bölgeyi değil veriye dayalı kümeyi gösterir.

İlk küme “Rusya öncelikli/odaklı” gruptur. Harita üzerinde ağırlıklı olarak Almanya, Hollanda, Danimarka, Çekya, Estonya ve Finlandiya’nın oluşturduğu bu blok, ulusal güvenlik gündeminin büyük bir kısmını Rusya ve konvansiyonel caydırıcılık üzerine inşa etmiştir. İkinci küme “geniş yelpazeli/küresel yönelimli” gruptur. Fransa, Birleşik Krallık, İtalya ve İsveç gibi yüksek devlet kapasitesine veya küresel çıkarlara sahip aktörlerin oluşturduğu bu küme; Rusya’ya ek olarak Çin’in yükselişi, nükleer caydırıcılık, enerji güvenliği ve uzay/siber alanları da içeren çok katmanlı bir tehdit matrisi sunmaktadır.

Grafik 3. Coğrafyayı Kesen Üç Tehdit Profili Kümesi

Kaynak: Yazarlar tarafından çok dilli bir sözlük kullanılarak ve ulusal güvenlik belgelerindeki verilere dayanılarak hazırlanmıştır. Kümeleme, her ülkenin 15 tehdit kategorisi üzerindeki vektörüne uygulanmıştır; yaprak (ülke) rengi ait olduğu kümeyi gösterir. Kümeler şu şekilde adlandırılmıştır: (i) geniş yelpazeli/küresel yönelimli, (ii) Rusya öncelikli/odaklı ve (iii) toplumsal ve ulus aşırı ağırlıklı.

* Ward hiyerarşik kümelemesi; dikey mesafe iki profilin farklılık derecesini gösterir.

Ancak en dikkat çekici olanı üçüncü kümedir: “toplumsal ve ulus aşırı ağırlıklı” küme. İspanya ve Avusturya gibi Güney/Orta Avrupa ülkelerinin yanı sıra Rusya’yı en üst düzey tehdit olarak algılamasına rağmen Belarus sınırında maruz kaldığı kitlesel göç baskısı ve sınır güvenliği krizleri nedeniyle Polonya’nın da bu karma kümeye dahil olması, coğrafi determinizmin her zaman geçerli olmadığını göstermektedir. Bu grup; toplumsal dayanıklılık ve iç siyaseti doğrudan tehdit eden iklim değişikliği, terörizm, kitlesel göç ve enerji krizleri gibi ulus aşırı meseleleri güvenlikleştirmiştir.

Bu rapordaki ağ analizi aynı zamanda Avrupa güvenlik mimarisi içindeki zorlu normatif ve stratejik fay hatlarını da gözler önüne sermektedir. Bu

kümeler arasındaki farklılaşma, NATO ve AB bünyesindeki kaynak tahsisi ve stratejik öncelikler etrafında dönen tartışmalarda potansiyel bir rekabet alanı oluşturmaktadır. Birinci küme, kolektif savunma bütçesinin doğu kanadındaki konvansiyonel caydırıcılığa aktarılmasını talep ederken toplumsal ve geniş yelpazeli kümeler, kaynakların Akdeniz havzasındaki süreç odaklı krizler, hibrit tehditler ve ulus aşırı ağlara yönlendirilmesi için baskı yapmaktadır. Bu durum ortak bir Avrupa güvenlik kompleksinin inşasını doğası gereği zorlaştırmakta ve kümeler arasında ortak çalışabilirlik ve geçişkenliği sağlayabilecek “köprü aktörler”in diplomatik kapasitesini her zamankinden daha kritik hale getirmektedir.

2022 sonrası Avrupa ulusal güvenlik ve strateji belgeleri, kağıt üzerinde Rusya'ya dair kıta çapında bir mutabakatı yansıtsa bile analitik katmanlar ortaya koyulduğunda derin bir stratejik parçalanmışlık ortaya çıkmaktadır. Doğu Avrupa'nın varoluşsal kaygısı, Güney Avrupa'nın asimetrik göç endişeleri ve Batı Avrupa'nın nükleer, hibrit ve siber güvenlik arayışları, Avrupa'nın tek ve homojen bir güvenlik şemsiyesi altında birleşmesini engelleyen yapısal sınamalar olarak durmaktadır. Tehdit algılarındaki bu çokluk, salt bir siyasi retoriğin ötesine geçerek devletlerin bütçe tahsisleri ve askeri doktrinlerini şekillendiren temel motivasyon kaynağıdır. Raporun bir sonraki bölümünde incelendiği üzere tehdit algısındaki bu parçalı yapı, ülkelerin ulusal askeri duruşları ve kuvvet kapasitesi inşalarında kendini yeniden üretmekte ve nihayetinde Avrupa'nın kolektif savunma arayışının önündeki en somut engele dönüşmektedir.

ULUSAL ASKERİ STRATEJİLER

Önceki bölümde haritalandırıldığı üzere, Avrupa'nın tehdit algıları coğrafi ve tarihsel hatlar boyunca belirgin bir şekilde ayrılmaktadır. Ancak stratejik niyetten sahadaki fiili askeri duruşa geçilirken analitik merceğin de kaçınılmaz olarak yön değiştirmesi gerekmektedir. Bu bölümde detaylandırılan ulusal askeri hesaplamalar ve adımlar yalnızca bir devletin neleri tehdit olarak algıladığı değil aynı zamanda temel olarak o devletin ekonomik ağırlığı ve endüstriyel kapasitesi tarafından da belirlenmektedir. Bir devletin tehdit algısı ile fiili savunma kapasitesi arasındaki kesişimi doğru bir şekilde anlayabilmek için Avrupa ülkelerini ekonomik büyüklüklerine göre sınıflandırmak elzemdir. Bu yaklaşım finansal ve endüstriyel kapasitenin stratejik hedefler üzerinde nasıl nihai bir kısıtlayıcı olarak işlev gördüğünü ortaya koymakta; bir devletin tam kapsamlı caydırıcılık rotası mı izleyeceğine, tüm toplumu kapsayan bir seferberliğe mi dayanmak zorunda olduğunu yoksa niş bir alanda uzmanlaşmaya mı mecbur kalacağını saptamaktadır.

Rusya'nın Ukrayna'yı işgalinin ardından yüksek yoğunluklu savaşın Avrupa'ya geri dönmesi ve Ortadoğu, Asya ve Afrika'ya

uzanan coğrafyalarda devletler arası savaş tehdidinin artmasıyla birlikte yalnızca tehdidi değil aynı zamanda Avrupa ülkelerinin güvenlik ortamındaki bu belirsizlik karşısında nasıl hareket ettiğini anlamak da zorunlu hale gelmektedir. Bu durumu anlamak için başvurulacak temel kaynaklar, Avrupa'nın gelecekte girmeyi veya caydırmayı planladığı savaşlara dair bir perspektif sunan ve çeşitli Avrupa ülkeleri tarafından yayımlanan askeri ve savunma stratejisi belgeleridir. Askeri kuvvet planlamasının doğası gereği bu belgelerde şeffaflık nadir gözlemlenmekte ve bu belgeler sıklıkla spesifik detaylara girmekten kaçınılmaktadır. Söz konusu sınırlamalara rağmen ilgili metinler Avrupa ülkelerinin planlarına dair yine de önemli içgörüler sunmaktadır. Askeri reaksiyonları birbirinden ayırtıran unsur tehdit algısından ziyade eyleme geçebilme kapasitesi olduğu için askeri stratejiler bu bölümde ekonomik ağırlıklarına göre gruplandırılmıştır.

Kapsam ve Derinlik

Büyük ekonomiler bağlamında analizde en göze çarpan değişim, dönemin Almanya Şansölyesi Olaf Scholz'un *Zeitenwende* (zamanın dönüşümü) konuşması ve Alman Savunma Bakanlığı tarafından yayımlanan ilk askeri strateji belgesidir.²⁰ ABD'nin Avrupa sahnesinden uzaklaşıp Asya Pasifik'e doğru giderek hızlanan yönelimi sonucu ortaya çıkan bu belge, yüksek yoğunluklu savaşa odaklanarak Alman savunmasına net bir konvansiyonel çipa sunmaktadır. Bu doğrultuda Alman ordusu (Bundeswehr) 2029 için kısa vadeli ve 2035 için orta vadeli hedefler belirleyerek 2039'a kadar Avrupa'nın en güçlü konvansiyonel silahlı kuvveti olmayı amaçlamaktadır.²¹ Öngörülen temel değişiklikler; muvazzaf askeri personel sayısının 260 bine ve yedek personelin 200 bine çıkarılması, uzun menzilli hassas vuruş (*deep precision strike*) kapasitelerinin tedarik edilmesi ve her menzili kapsayan entegre hava ve füze savunmasının (*air defence of all ranges*) tesis edilmesidir.²² Aynı zamanda Avrupa'nın güvenliğinde daha fazla sorumluluk üstlenmeyi

20 *The Overall Concept of Military Defence: Military Strategy and Plan for the Armed Forces* (Bonn: Federal Ministry of Defence, 2026), 3-4.

21 *The Overall Concept of Military Defence*, 27-28.

22 Oliver Towfigh Nia, "German Reservists' Association Urges Higher Age Limit to Strengthen Defense Capabilities", Anadolu Ajansı, 21 Nisan 2026; *The Overall Concept of Military Defence*, 20, 30.

hedefleyen Almanya, Litvanya'ya kalıcı bir tugay konuşlandırma kararıyla bu niyetini somutlaştırmıştır.²³

Birleşik Krallık ise ABD'nin önceliklerini Asya Pasifik'e ve kendi içine kaydırıldığı bir dönemde, Avrupa sahnesinde liderliği üstlenmeyi amaçlayan "Önce NATO" temelli bir yaklaşım benimsemektedir.²⁴ Belgelerde kapasite inşasına yönelik çok sayıda hedef zikredilmekle birlikte en belirgin hedefler; 7 bin adet yerli üretim uzun menzilli silahın envantere katılması, her 18 ayda bir SSN-AUKUS taarruz denizaltısını denize indirmeyi planlayan yeni Hibrit Donanma projesi, GCAP altıncı nesil savaş uçağı ve ana vatani koruyacak entegre hava-füze savunmasıdır.²⁵ Birleşik Krallık ayrıca 6 yeni mühimmat fabrikası inşa ederek yerli üretim kapasitesini de artırmayı hedeflemektedir.²⁶

Fransa ise Almanya ve Birleşik Krallık'takine benzer şekilde müstakil bir askeri strateji belgesine sahip olmasa da Avrupa güvenlik mimarisi açısından bu analizde göz ardı edilemeyecek kadar büyük bir öneme sahiptir. Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron ve *2025 Stratejik İnceleme Belgesi* içinde bulunan dönemi sırasıyla jeopolitik bir kırılma anı ve bir dönüm noktası olarak tanımlamakta, yeniden silahlanmanın ancak daha geniş Avrupa hedeflerinin bir parçası olması durumunda anlam ifade edeceğini savunmaktadır.²⁷ Belgede öne çıkan kapasite hedefleri; derin darbe, kara konuşlu hava savunması, insansız hava araçları (İHA) ile uzay ve siber alanlardaki modernizasyon çalışmalarından oluşmaktadır.²⁸ Fransa, endüstriyel ölçeğin büyütülmesi, tedarik sürelerinin kısaltılması ve mühimmat stoklarının genişletilmesini içeren olası bir "savaş ekonomisi" hazırlığını temel bir ilke olarak kabul etmektedir.²⁹ Yük-

23 *The Overall Concept of Military Defence*, 19.

24 *Strategic Defence Review 2025: Making Britain Safer, Secure at Home, Strong Abroad* (Londra: Ministry of Defence, 2025), 40.

25 George Allison, "New British Nuclear Attack Subs to Start Build by Late 2020s", UK Defence Journal, 28 Mayıs 2026, erişim 26 Haziran 2026, <https://ukdefencejournal.org.uk/new-british-nuclear-attack-subs-to-start-build-by-late-2020s>; *Strategic Defence Review 2025*, 9, 23, 62, 116.

26 *Strategic Defence Review 2025*, 9.

27 "Visit to the Île Longue Operational Base", Présidence de la République, Élysée, 2 Mart 2026, erişim 26 Haziran 2026, <https://www.elysee.fr/en/emmanuel-macron/2026/03/02/visit-to-the-ile-longue-operational-base>; *National Strategic Review 2025* (Paris: General Secretariat for Defence and National Security, 2025), 7; *Actualisation de la LPM 2024-2030* (Paris: Ministère des Armées, 2026).

28 *Actualisation de la LPM 2024-2030*, 9-11.

29 *Actualisation de la LPM 2024-2030*, 12-13.

sek yoğunluklu savaşa hazırlık seviyesini ana ölçüt alan Fransa, tam kapsamlı kapasitesini korumayı hedeflemektedir.³⁰

İtalya ise Almanya, Birleşik Krallık ve Fransa'nın aksine İngilizce yayımlanmış bir ulusal güvenlik stratejisine sahip değildir; ancak "2025-2027 Multi-Year Defense Policy Document (DPP)" başlıklı önemli bir askeri dokümanı bulunmaktadır. Diğer ülkelerin benzer belgelerine kıyasla sadece üç yıllık bir planlamayı kapsadığı için oldukça kısa vadeli olsa da bu metin İtalyan perspektifine dair net bir çerçeve sunmaktadır. Belge 360 derece bir koruma hedefi koymakta ancak operasyonel odağını Rusya ve Doğu Avrupa'ya değil Akdeniz'e çevirmektedir.³¹ Bu bağlamda İtalya, Avrupa'nın birincil tehdidinden coğrafi olarak uzak kalabilme lüksüne sahip diğer Akdeniz uluslarıyla benzer bir çizgi benimsemekte ancak bununla birlikte ABD kuvvetlerinin Avrupa genelindeki askeri küçülmesini bir endişe kaynağı olarak kayda geçirmektedir.³² Fakat burada da entegre hava füze savunması ile derin, menzil dışı hassas vuruş kapasitelerine verilen ağırlık görünür bir öncelik teşkil etmektedir.³³ İttifak içinde güney eksenine en çok odaklanan ülkelerden biri olmasına rağmen İtalya'nın kritik deniz yatağı ve su altı altyapısının korunmasına yaptığı vurgu ile NATO'nun Bulgaristan'daki ileri kara tugayını oluşturan çerçeve ülke konumundaki rolü dikkat çeken unsurlar olarak öne çıkmaktadır.³⁴

ABD'nin kıta genelinde gerileyen rolü karşısında tüm tehditlere eş zamanlı olarak odaklanmaya çalışan ve Avrupa'yı tüm güçleriyle koruma iddialarını topyekün sürdüren büyük ekonomilerin aksine orta ölçekli ülkeler bu kapasiteden yoksundur. Bu devletler ihtiyaç duydukları kuvvet hacmini nasıl oluşturacakları konusunda ikiye ayrılmaktadır: Bir kısmı zorunlu askerlik uygulamasını koruyarak veya yeniden yürürlüğe koyarak tüm toplumu savunma amacıyla seferber ederken diğerleri ise profesyonel ordularını yeniden inşa etmekte ve yeni askerlik hizmeti modellerine doğru daha kademeli bir geçiş yapmaktadır.

30 *Actualisation de la LPM 2024-2030*, 30.

31 *Documento Programmatico Pluriennale della Difesa per il triennio 2025-2027* (Roma: Ministero della Difesa, 2025), 16; *The Chief of Defence Strategic Concept* (Roma: Stato Maggiore della Difesa, 2022), 3, 4.

32 *The Chief of Defence Strategic Concept*, 5.

33 *The Chief of Defence Strategic Concept*, 4, 29.

34 *The Chief of Defence Strategic Concept*, 14, 28, 56.

Topyekün Savunma

İttifakın en yeni üyeleri olan ve Rusya'ya yakınlıkları nedeniyle potansiyel cephe hatlarını oluşturan üç İskandinav ülkesi (İsveç, Finlandiya ve Norveç) zorunlu askerliğin savunma planlamalarının merkezinde yer aldığı, tüm toplumu kapsayan topyekün savunma modellerine odaklanmaktadır. Esasında bu ülkelerin zorunlu askerlik modelleri, Rusya'nın Ukrayna'yı işgalinden daha öncesine dayanmaktadır: Finlandiya bu uygulamayı hiçbir zaman kaldırmamış, Norveç 2015'te zorunlu askerliği her iki cinsiyeti de kapsayacak şekilde genişletmiş,³⁵ İsveç ise daha önce kaldırdığı zorunlu askerlik modelini 2017'de kadınları da dahil ederek yeniden yürürlüğe koymuştur.³⁶ Aynı zamanda bu ülkelerin tamamı ABD'nin Avrupa sahnesinden askeri varlığını azaltmasını kuvvet planlamalarına dahil etmektedir. Bununla birlikte ülkeler arasında topyekün savunma yaklaşımının genel hatları benzer olsa da önemli farklılıklar da bulunmaktadır.

İsveç'in önceliği 2030'a kadar operasyona hazır üç mekanize ve bir piyade tugayını sahaya sürmek, hava savunması ve uzun menzilli vuruş kapasitelerini genişletmek ve kayda değer bir roket-topçu kapasitesi tedarik etmeye başlamaktır.

Finlandiya ise kara savunmasını modernize etmeyi, 5. nesil savaş uçakları, hava füze savunma sistemleri, Pohjanmaa sınıfı korvetler ve kıyı birlikleri tedarik etmeyi hedeflemekte ayrıca derin ateş ve uzun menzilli vuruş kapasitelerine odaklanmaktadır.³⁷

Norveç incelenen tüm belgeler arasında deniz odaklı kuvvet yapısına en çok ağırlık veren ülkedir. Beş yeni denizaltı savunma harbi (DSH) firkateyni, deniz DSH helikopterleri, beş yeni denizaltı ve uzun menzilli deniz gözetleme sistemlerinin yanı sıra orta ve uzun menzilli hava savunması ile Kara Kuvvetleri için uzun menzilli hassas vuruş sistemleri planlamaktadır.³⁸ Ayrıca Norveç ordusu toplamda üç tam tugayı sahaya sürmeyi hedeflemektedir.³⁹

35 "Norway Introduced Gender-Neutral (Universal) Conscription in 2015, the First NATO Member to do so (Storting Decision of 14 June 2013, in force from 2015)", Regjeringen.no, erişim 25 Haziran 2026, <https://www.regjeringen.no/en/topics/defence>.

36 "Re-activation of Enrolment and the Conscription", Government.se, 2 Mart 2017, erişim 25 Haziran 2026, <https://www.government.se/articles/2017/03/re-activation-of-enrolment-and-the-conscription>.

37 "Government Defence Report 2024", Ministry of Defence, (2024), erişim 25 Haziran 2026, <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/166090>, 40-44, 68-72, 90, 99.

38 "The Norwegian Defence Pledge: Long-Term Defence Plan 2025-2036", Norwegian Ministry of Defence, (2024), <https://www.regjeringen.no/contentassets/0faae3f9efcf4c2fa0f43e2a15bfbcd/en-gb/pdfs/the-norwegian-defence-pledge.pdf>, 2, 8-10.

39 "The Norwegian Defence Pledge: Long-Term Defence Plan 2025-2036", 10.

Orta ölçekli ülkelerin ikinci grubu ise ihtiyaç duyduğu kuvvet hacmini farklı bir şekilde oluşturmaktadır. Profesyonel kuvvetler ile zorunlu askerlik yapanların bir kombinasyonuna dayanmak yerine tamamen profesyonel orduları sahaya sürmeyi hedeflemektedir. Ancak yüksek yoğunluklu savaş tehdidinin baskısıyla ya yeni askerlik hizmeti modelleri geliştirerek ya da bu konudaki aktif tartışmalar yoluyla, daha geniş tabanlı bir askerlik hizmetine doğru yeniden yapılanmaktadır.

Çek Cumhuriyeti, profesyonel bir ordunun yeniden askerlik hizmetine doğru kademeli geçiş yaptığı en net örnek olarak öne çıkmaktadır. Bütüncül devlet ve tüm toplumu kapsayan bir yaklaşımı vurgulayan Çek Cumhuriyeti, kuvvet yapısını, teknolojik açıdan gelişmiş bir düşmana karşı verilecek uzun süreli ve yüksek yoğunluklu bir savunma savaşı senaryosuna göre planlamaktadır.⁴⁰ Çek ordusu halihazırda tamamen profesyonel bir yapıya sahiptir. Ancak siyasi karar alıcılar bu fikri şimdilik dışlasa da ülkenin askeri liderliği “bir tür askerlik hizmeti”nin eninde sonunda zorunlu hale geleceğini savunmaya başlamıştır.⁴² Çek savunmasının temelini NATO oluşturmakta ancak incelenen belgelerdeki en eski metinlerden biri olan bu belge, ABD’nin 2024 sonlarında hız kazanan stratejik yönelim değişikliklerinden önceki bir döneme aittir.⁴³ Belgede Çek Cumhuriyeti’nin NATO’ya sunacağı temel katkı; bir mekanize tugay sağlamak ve kendi topraklarını müttefik kuvvetler için bir intikal, kabul ve transit merkezi olarak kullanırmak şeklinde tanımlanmaktadır.⁴⁴ Kara konuşlu hava savunma sistemleri, insansız sistemler, uzun menzilli hassas mühimmatlar ve yeni nesil çok rollü süpersonik savaş uçakları, Çek Cumhuriyeti’nin planlanan kapasite tedarikleri arasında yer almaktadır.⁴⁵

Belçika ise bu grup içerisinde askeri kapasitesini en zayıf temelden yeniden inşa etmeye başlayan ülkedir. Ülkenin *2025 Stratejik Vizyon Belgesi*

⁴⁰ *Defence Strategy of the Czech Republic 2023* (Prag: Ministry of Defence, 2023), 10-11.

⁴¹ *Defence Strategy of the Czech Republic 2023*, 12.

⁴² “The Return of Mandatory Military Service in the Czech Republic is Not Imminent, but It will Come into Effect in Germany from the New Year, while Poland is Training Volunteers”, CZDefence, 27 Kasım 2025, erişim 25 Haziran 2026, <https://www.czdefence.com/article/the-return-of-mandatory-military-service-in-the-czech-republic-is-not-imminent-but-it-will-come-into-effect-in-germany-from-the-new-year-while-poland-is-training-volunteers>.

⁴³ *Defence Strategy of the Czech Republic 2023*, 7-10.

⁴⁴ *Defence Strategy of the Czech Republic 2023*, 16, 8.

⁴⁵ *Defence Strategy of the Czech Republic 2023*, 15-18.

“sınır ötesi müdahalelere odaklanmış küçük bir askeri kuvveti”, caydırıcılığı ve yüksek yoğunluklu çatışmaları merkeze alan sağlam bir silahlı kuvvete dönüştürme hedefini ortaya koymaktadır.⁴⁶ Bu hedef aynı zamanda bir yandan ABD’ye olan stratejik bağımlılığı azaltma diğer yandan da NATO içerisinde güçlü bir Avrupa sütunu inşa etme çabası olarak çerçevelenmektedir.⁴⁷ İhtiyaç duyulan kuvvet hacmini oluşturabilmek için Belçika, profesyonel çekirdek kadrosunun yanı sıra gönüllü bir askerlik hizmeti modeli ve bölgesel yedek kuvvet uygulaması başlatmaktadır.⁴⁸ Diğer birçok askeri strateji ve kuvvet yapısı planlama belgesinin aksine Belçika’nın 46 sayfalık metni askeri tedarik konusunda son derece detaylıdır. Bu durum kapasite gelişimini bütüncül olarak özetlemeyi zorlaştırmaktadır. Bununla birlikte öne çıkan bazı tedarik planları arasında katmanlı hava savunması, ek F-35 alımları ve yeni bir motorize tugay inşası yer alırken⁴⁹ personel sayısının 2034’e kadar yaklaşık üçte bir oranında artırılması hedeflenmektedir.⁵⁰

Hollanda perspektifini Avrupa’nın “savaşta olmadığı ancak artık barış içinde de yaşamadığı” iddiası etrafında çerçevelemekte ve herhangi bir varoluşsal tehdit ortaya koymamaktadır.⁵¹ Ancak eş zamanlı olarak ülkenin 2024 *Beyaz Kitabı* 2011’den bu yana ilk kez bir tank taburunun sahaya sürülmesi ile ilave DSH fırkateynleri, NH90 helikopterleri ve ek F-35’leri içerecek şekilde muharip gücünü yeniden inşa etmektedir.⁵² Ülke ayrıca doğrudan İskandinav modelinden ilham alan gönüllü bir askerlik hizmeti yılı ile gençlere uygulanan keşif amaçlı zorunlu bir anketi harmanlayarak yeni bir askerlik hizmeti modeline doğru kademeli bir geçiş yapmaktadır.⁵³ Hollanda’yı diğerlerinden asıl ayırtıran husus ise kuvvet yapısından ziyade stratejik vurgularıdır. Ülke kendi rolünü üst düzey bir endüstriyel ve teknolojik katkı sağlayıcı olarak tanımlamakta ve Avrupa otonomisini siyasi bir çerçeveden

46 *Strategic Vision of Defence 2025*, (Belgian Ministry of Defence, 2025), 4.

47 *Strategic Vision of Defence 2025*, 3-4.

48 *Strategic Vision of Defence 2025*, 36.

49 *Strategic Vision of Defence 2025*, C-27-28, C-23-27, C-15-19.

50 *Strategic Vision of Defence 2025*, A-1.

51 *Defence Strategy for Industry and Innovation (D-SII) 2025-2029* (The Hague: Netherlands Ministry of Defence, 2025), 4.

52 *Defence White Paper 2024: Strong, Smart, Together* (The Hague: Netherlands Ministry of Defence, 2024), 36.

53 *Defence White Paper 2024: Strong, Smart, Together*, 44.

ziyade endüstriyel bir zemine oturtmaktadır.⁵⁴ Hollanda strateji belgelerinin önemli bir bölümü kuantum teknolojisi, akıllı materyaller, uzay teknolojisi, sensörler ve akıllı sistemlere ayrılmıştır.⁵⁵

Maksimalistler veya Destek Sağlayıcılar

Listenin daha alt sıralarında her ikisi de küçük ölçekli devletler olan Letonya ve Lüksemburg yer almaktadır. Geniş çaplı kapasiteleri sahaya süremeyen bu iki ülke söz konusu kısıtlamayı tehdide ne kadar açık olduklarına bağlı olarak birbirine zıt yönlerde aşmaktadır. Doğu kanadının cephe hattında yer alan Letonya her imkanını seferber ederken daha korunaklı ve çok daha küçük olan Lüksemburg ise müttefik çerçevelerine entegre olan niş alanlarda uzmanlaşmaktadır.

Letonya maksimalist bir örnektir. 2023 Savunma Konsepti, savunmayı, güvenliği tüm toplumun kolektif bir sorumluluğu haline getiren kapsamlı bir ulusal savunma modeli üzerine inşa etmektedir.⁵⁶ Letonya, kuvvet hacmini belirgin bir şekilde büyütme ve eğitimli yedekler oluşturmak amacıyla 2023'te Devlet Savunma Hizmeti yasa tasarısıyla zorunlu askerliği yeniden yürürlüğe koymuştur.⁵⁷

Kapasite öncelikleri zaman kazanma ve düşmana alan hakimiyeti vermemeye odaklanan cephe devletlerinin öncelikleri şu şekildedir: hava ve kıyı savunması, uzun menzilli füze topçusu ve insansız sistemler.⁵⁸ Tüm bunlar profesyonel birlikler, Ulusal Muhafızlar, Devlet Savunma Hizmeti ve yedeklerden oluşan, aynı zamanda gayrisafi yurt içi hasılaya (GSYH) oranla NATO içindeki en yüksek üçüncü savunma harcamasına sahip bir kuvvetin üzerine eklenmiştir.⁵⁹ Letonya gerekli askeri hacmi tek başına sa-

⁵⁴ *Defence Strategy for Industry and Innovation (D-SII) 2025-2029*, 4; *Defence White Paper 2024: Strong, Smart, Together*, 6.

⁵⁵ *Defence White Paper 2024: Strong, Smart, Together; Defence Strategy for Industry and Innovation (D-SII) 2025-2029*.

⁵⁶ *The State Defence Concept* (Riga: Ministry of Defence of the Republic of Latvia, 2023), 6.

⁵⁷ *The State Defence Concept*, 12, 17; "Valsts Aizsardzības Dienesta Likums (State Defence Service Law)", Saeima of the Republic of Latvia, 5 Nisan 2023, erişim 25 Haziran 2026, <https://likumi.lv/ta/id/341210-valsts-aizsardzibas-dienesta-likums>.

⁵⁸ *The State Defence Concept*, 12.

⁵⁹ "Defence Expenditure of NATO Countries (2014–2025)", NATO Public Diplomacy Division, (2025), erişim 25 Haziran 2026, <https://www.nato.int/content/dam/nato/webready/documents/finance/def-exp-2025-en.pdf>.

haya süremeyeceği için kendi toplumunu seferber etmesinin yanında müttefiklerini de sıkıca kendisine bağlamaktadır. Letonya topraklarındaki Çok Uluslu Kuzey Tümeni ile önceden konuşlandırılmış yedekler/teçhizat ve muharip kapasiteye sahip kalıcı bir müttefik tugayına yönelik süregelen talep bunun en somut yansımasıdır.⁶⁰

Karşı kutupta yer alan Lüksemburg ise bir destek sağlayıcıdır. Askeri hacim oluşturmak için fazla küçük olan Lüksemburg tam kapsamlı bir kuvvet kurma girişiminde bulunmamakta; bunun yerine çabalarını istihbarat, gözetleme ve keşif (İGK), intikal ettirilebilir uzman tıbbi ekipler, deniz hava gözetlemesi, uzay ve siber alanlar gibi müttefik yapılarına tam oturan yüksek katma değerli niş alanlara yönlendirmektedir.⁶¹ Lüksemburg'un katkıları, ulusal bağlamda kendi kendine yetmekten ziyade açıkça ikili ve çok uluslu çerçeveler üzerinden tanımlanmaktadır.⁶² Letonya elindeki imkanları maksimize ederken Lüksemburg ise çeşitli alanlarda uzmanlaşmaktadır.

Ortak Eğilimler

İncelenen belgelerin bütününde iki analitik çıkarım göze çarpmaktadır. Birincisi kapasite ve tehdit yoğunluğu arasındaki kesişimdir. Ekonomik ağırlık ve kaynaklar bir devletin sahaya sürebileceği askeri gücün üst sınırını belirlerken algılanan tehdide olan yakınlık (bilhassa da Rusya'ya olan coğrafi yakınlık) devletin bu sınırları ne kadar zorlayacağını tayin etmektedir. Bu iki eksen birlikte ele alındığında bu bölümde incelenen her devletin konumu netleşmektedir: Kapasitesi düşük ancak hissettiği tehdit yoğunluğu yüksek olan Letonya, elindeki kısıtlı imkanları maksimize etmekte ve tüm toplumunu seferber etmektedir.

Hem kapasitesi hem de tehdit yoğunluğu düşük olan Lüksemburg ise bu yolların hiçbirine başvurmamakta ve bir destek sağlayıcı konumuna geçmektedir. Kapasitesi yüksek ancak tehdide orta derecede maruz kalan Almanya, topyekün bir seferberliğe gitmeden ve kendisine uygun bir tempoda kapasite genişliği inşa etmektedir. Elbette bu ilişki katı bir ka-

⁶⁰ *The State Defence Concept*, 13-14.

⁶¹ *Luxembourg Defence Guidelines 2035* (Lüksemburg: Ministry of Foreign and European Affairs, 2023), 9, 33-34, 49, 57.

⁶² *Luxembourg Defence Guidelines 2035*, 30, 40.

nun değildir ancak Avrupa ülkeleri arasında gözlemlenen güçlü bir eğilimi ifade etmektedir. Örneğin Çek Cumhuriyeti coğrafi olarak merkezde yer almasına rağmen kuvvet hacmi ve personel temini sorunlarını çözmek için zorunlu askerlik modeline geçiş yapmamakta ve profesyonel ordu yapısını korumaktadır. İtalya ise ana tehditlere coğrafi olarak uzak ancak kapasite olarak büyüktür fakat öncelikli hamle olarak kendi yakın çevresini organize etmeye odaklanmaktadır. Bu durum aynı zamanda birinci bölümdeki tehdit coğrafyası ile bu bölümdeki kapasite analizinin birleştiği noktayı oluşturmaktadır: Tehdit yoğunluğu ve kapasitenin bileşimi sahadaki askeri durumu belirlemektedir.

İkinci çıkarım ise belgelerin ortak paydalarıdır; bu bağlamda en net şekilde paylaşılan unsurlar şunlardır: insan gücü açığı, ABD'nin Avrupa savunmasında azalan rolü ve entegre hava füze savunma sistemleri ile uzun menzilli hassas vuruş kapasitelerine duyulan ihtiyaç.

Avrupa'nın yaşadığı göreceli barış dönemi birçok Avrupa devletinin zorunlu askerliği kaldırmasına ve daha küçük, profesyonel kuvvetlere geçiş yapmasına yol açmıştır. Bu durum kıta genelinde gözlemlenen sosyoekonomik eğilimlerin de etkisiyle katlanarak artan kalıcı bir insan gücüyle sonuçlanmıştır. Bu baskı ve zorlanma durumu neredeyse incelenen her belgede yüzeye çıkmakta ancak tek tip bir şekilde değil. İşte bu farklılık son derece önemlidir. Profesyonel ordular, henüz çözüme kavuşturamadıkları bir personel temini krizinden bahsetmektedir. Örneğin Birleşik Krallık, muvazzaf kuvvetinin Soğuk Savaş'ın sonundaki 311 bin seviyesinden bugün 136 bine düşüğünü kayda geçirmekte ve bu sayıyı artırmanın tamamen finansmana bağlı olduğunu belirtmektedir.⁶³ Zorunlu askerlik uygulayan devletler ise farklı bir tablo çizmektedir. Bu tablo personel bulamama krizini değil –İsveç'in yıllık silahaltına aldığı asker sayısını 10 binden 14 bine çıkarmasında örneğinde olduğu gibi– bilinçli ve planlı bir şekilde ölçeklendirdikleri bir “kaynak arzı”nı ifade etmektedir.⁶⁴ İtalya ise burada bir istisna olarak öne çıkmakta zira İtalya'nın önündeki kısıtlayıcı faktör kadroların doldurulamadığı bir genişleme çabası değil yasalarla belirlenmiş

⁶³ *Strategic Defence Review 2025: Making Britain Safer, Secure at Home, Strong Abroad* (Londra: Ministry of Defence, 2025), 33, 18.

⁶⁴ *Strengthened Defence Capability: Sweden as an Ally (English Summary)*, *Ds 2024:6* (Stockholm: Ministry of Defence, 2024), 5

bir kuvvet azaltımı ve yaşanan ordudur.⁶⁵ Dolayısıyla İtalya herhangi bir personel temin krizi eğilimi göstermemektedir.

Almanya ise en çarpıcı örneği teşkil etmektedir. İncelenen gruptaki ülkeler arasında en büyük genişlemeyi (260 bin muvazzaf ve 200 bin yedek personele ulaşmayı) planlamasına rağmen ülkenin personel temin sorunları oldukça büyüktür. Öyle ki Alman Silahlı Kuvvetlerinin bu sorunlarla nasıl başa çıkacağına dair müstakil bir personel büyüme planına atıf yapılmaktadır.⁶⁶ Bu büyüme hedefinin bir parçası olarak Almanya yeni gönüllü askerlik hizmetini yürürlüğe koymuştur. Ancak yeni askerlik hizmetinin başlatılmasını ve potansiyel erkek asker adaylarına 298 bin mektup ile anket gönderilmesini takip eden altı ay içinde nihayetinde yalnızca 530 kişi askere alınabilmiştir.⁶⁷ Hollanda ve Belçika tarafından benimsenen benzer gönüllü askerlik hizmeti modellerinin de muhtemelen aynı sorunlarla yüzleşmesi beklenmektedir.

İncelenen belgeler, insan gücü meselesinin ötesinde, ABD'nin gerileyen rolü konusunda da ortak bir paydada buluşmaktadır. Amerikan askeri varlığının azalmasına dair algı, ikinci Trump yönetiminin hamlelerinden bağımsız görünmektedir: 2023 ve 2024 yıllarına ait belgeler halihazırda Hint-Pasifik'e yönelik eksen kaymasını kayda geçirmekte, ABD'nin Avrupa savunmasındaki rolünün azalacağını öngörmekte ve Avrupa'nın güvenliği ile savunmasının giderek daha fazla Avrupalılaştırılması çağrısında bulunmaktadır. Ancak ikinci döneminde Trump yönetiminin bu süreci kesinlikle hızlandırdığı ve alarm seviyesini yükselttiği de bir gerçektir. ABD'nin söz konusu geri çekilmesi üçüncü bölümde daha yakından incelenecek olsa da bu durum halihazırda Avrupa'nın yeniden silahlanmasının ardındaki en güçlü itici güçler arasında yer almaktadır.

65 *Documento Programmatico Pluriennale della Difesa per il triennio 2025-2027* (Roma: Ministero della Difesa, 2025), 102; Tom Kington, "Italian Leaders Scramble to Reverse Military Headcount Shrinkage", *Defense News*, 5 Nisan 2024, erişim 25 Haziran 2026, <https://www.defensenews.com/global/europe/2024/04/05/italian-leaders-scramble-to-reverse-military-headcount-shrinkage>; Andrea Carli, "Crosetto: 'The Army Cannot Afford 49-Year-Old NCOs'; The Challenge to Lower the Average Military Age Begins", *Il Sole 24 Ore*, 5 Mayıs 2024, erişim 25 Haziran 2026, <https://en.ilssole24ore.com/art/crosetto-the-army-cannot-afford-49-year-old-non-commissioned-officers-challenge-to-lower-the-average-military-age-AFLDeqqD>.

66 "Neuer Wehrdienst: Freiwilliger Einsatz für Deutschlands Sicherheit", *Bundeswehr*, 19 Aralık 2025, erişim 26 Haziran 2026, <https://www.bundeswehr.de/de/menschen-karrieren/neuer-wehrdienst>.

67 Mario Kubina, "Neuer Wehrdienst: Das ist die Halbjahresbilanz", *BR24*, 25 Haziran 2026, erişim 26 Haziran 2026, <https://www.br.de/nachrichten/deutschland-welt/neuer-wehrdienst-das-ist-die-halbjahresbilanz,V-NZEN7f>.

Kapasite inşasındaki bu ortak yönelimlerin/paydaların kaynağı kendi içinde ikiye ayrılmaktadır:

Bunların bir kısmı yukarıdan aşağıya şekillenmektedir. Örneğin Entegre Hava ve Füze Savunması (EHFS) müttefikleri bu alanı güçlendirmeye mecbur kılan NATO'nun *2022 Stratejik Konsepti* tarafından zorunlu tutulmaktadır. Mühimmat üretimi ve endüstriyel ölçeğin büyütülmesi hedefleri de tıpkı EHFS gibi benzer bir süreçle giderek yoğunlaşmaktadır. AB'nin bu konudaki vurgusu, mühimmat ve ortak tedarik girişimlerini izleyen *2022 Stratejik Pusula* belgesinden 2024 ilerleme raporuna uzanan süreçte giderek artmaktadır.

Kapasite hedeflerinin diğer bir kısmı ise aşağıdan yukarıya gelişmektedir. Neredeyse incelenen her belgede zikredilen uzun menzilli hassas vuruş sistemleri ve insansız sistemlere yönelim ne NATO ne de AB tarafından dikte edilmiştir. Ülkelerin bu konulardaki ortaklaşma eğilimi Ukrayna'dan çıkarılan dersler, İran'ın dahil olduğu karşılıklı füze saldırıları ve Asya'da yaşanabilecek potansiyel bir çatışmanın etkilerini yansıtmaktadır. Zorunlu askerlik aşağıdan yukarıya gelişen süreçlerin en somut ve net örneğidir: İttifak belgelerinin hiçbirinde yer almayan ve tamamen ulusal inisiyatife bırakılan bu konuda daha önce "sadece profesyonel" ordu yapısına geçmiş pek çok ülke kendi inisiyatifiyle zorunlu askerliğe geri dönmektedir.

Nihayetinde tek tek devletlerin kapasitelerindeki yapısal sınırlar –ki bu durum kıta çapındaki insan gücü kısıtlamaları ve üzerinde uzlaşılan bu kapasiteleri tedarik etmenin devasa mali yükünde en net şekilde kendini göstermekte– ülkeleri çıplak bir gerçekle yüzleşmeye zorlamaktadır: Sadece ulusal çapta yürütülen yeniden silahlanma çabaları ne parçalanmış tehdit matrisine ne de ABD'nin ufuktaki askeri geri çekilmesine yanıt vermek için yeterlidir. Bu kaçınılmaz gerçek Avrupa'yı ulusal askeri stratejilerin sınırlarını aşmaya itmekte, kapsayıcı ve kolektif güvenlik mimarileri arayışına mecbur bırakarak raporun bir sonraki bölümünde incelenecek olan kurumsal ikilemler ve senaryolara zemin hazırlamaktadır.

SENARYOLAR, MİMARİ VE KAPASİTE

Önceki bölüm Avrupa'nın ulusal askeri reaksiyonlarını tek tek ele alırken bu bölüm bunların bütüncül olarak ne ifade ettiğini sorgulamaktadır. Bu stratejilerde tanımlanan kuvvetler kıtayı tek başlarına savunmamakta, bugün artan bir şekilde Asya'ya ve kendi yarım küresine yönelen bir Amerikan müttefikliğinin gölgesinde kaleme alınmıştır. Fransa'nın 2025 inceleme belgesi "Rusya tehdidi ile Amerikan geri çekilmesinin birleşiminden" bahsederken Almanya'nın askeri stratejisi Washington'un "stratejik odağını giderek Batı Yarım Küresi'ne ve Hint-Pasifik'e kaydırdığını" not düşmektedir. Birleşik Krallık incelemesi ise "odağını Hint-Pasifik'e çeviren ABD'nin güvenlik önceliklerindeki değişimi" vurgulayarak açıklış yapmaktadır.

Fransa Cumhurbaşkanı Macron "Bugün Avrupa'mız ölümlüdür. Ölebilir"⁶⁸ uyarısında bulunarak bu sonucu en çarpıcı biçimde ortaya koymuştur. Bu ortak kaygıdan iki temel cevap doğmaktadır.⁶⁹ Birincisi NATO'yu ana çerçeve olarak korumak ve sadece yükün daha büyük bir kısmını Avrupa'nın omuzlarına yüklemektir. İkincisi ise Avrupa'nın, AB ve gönüllüler ko-

68 *National Strategic Review 2025* (Paris: Secretariat-General for National Defence and Security [SGDSN], 2025), 17; *Military Strategy* (Berlin: BMVg, 2026), 20; *Strategic Defence Review 2025: Making Britain Safer-Secure at Home, Strong Abroad* (Londra: Ministry of Defence, 2025), 13-14, 26.

69 Emmanuel Macron, "Europe Speech" (Second Sorbonne Speech)", Élysée, 25 Nisan 2024, erişim 26 Haziran 2026, <https://www.elysee.fr/en/emmanuel-macron/2024/04/24/europe-speech>.

alisyonları aracılığıyla kendi omurgasını inşa etmesidir. Her iki yanıt da Atlantik İttifakına karşı konumlandırılmış değildir. Bütün belgeler nihai hedefi NATO içinde daha güçlü bir Avrupa sütunu olarak çerçevelemekte ve aralarındaki asıl fark sadakatten ziyade bir derece ve araç farkı olarak öne çıkmaktadır.⁷⁰ Nihayetinde bu iki yaklaşımı birbirinden ayıran şey söylem değil kapasitedir. İlerleyen sayfalarda her bir yanıt; onu üreten belgeler ve Avrupa'nın fiiliyatta neleri inşa edip satın alabileceğine dair somut kanıtlar ışığında değerlendirilmektedir.

Daha Güçlü Bir NATO İçinde Daha Güçlü Bir Avrupa

İlk yol sürekliliktir. Bu yol İttifakı temel olarak korumakta ve Amerikan baskısına finansal güç ve askeri duruş ile yanıt vermektedir. Belgeler neredeyse istisnasız bir şekilde NATO'yu ulusal savunmanın temeli olarak göstermektedir. Çek Cumhuriyeti tam üyeliği “işlevsel bir caydırıcılık, hazırlık ve kolektif savunma sağlama sisteminin” garantisi olarak adlandırırken İtalya, İttifakı “ulusal ve Avrupa-Atlantik güvenliğinin temel sütunu” (*il pilastro fondamentale della sicurezza nazionale ed euro-atlantica*) olarak tanımlamaktadır. Letonya, müttefik kuvvetlerin güçlendirilmiş varlığını güvenliği için hayati görürken NATO'nun kolektif savunmasını “caydırıcılığın en güçlü aracı” olarak nitelendirmektedir.⁷¹ Birleşik Krallık bu içgüdüyü bir doktrine çevirerek “Önce NATO” anlayışını belgesinin tanımlayıcı ilkesi haline getirmekte ancak bunun “yalnızca NATO” anlamına gelmediğini de eklemektedir.⁷² İttifak, Avrupalılaştırılmış bir süreklilik için gerekli iskeleyi inşa etmiştir.

Haziran 2025'te Lahey'de müttefikler; 2029'da gözden geçirilmek üzere 2035'e kadar GSYH'nin yüzde 5'ini (3,5 puanı temel savunmaya, 1,5 puana kadarı ise dayanıklılık ve altyapıya olmak üzere) harcama konusunda mutabakata varmıştır.⁷³ Bu karar bir yıl önce Washington Zirvesi'nde

70 *National Strategic Review 2025*, 6, 30, 51-53; *STAR Plan* (Brüksel: Ministry of Defence, 2022), 20.

71 *Czech Armed Forces Development Concept 2035* (Prag: Ministry of Defence, 2023), 15; *Documento Programmatico Pluriennale della Difesa per il triennio 2025-2027* (Roma: Ministero della Difesa, 2025), 16; *National Defence Concept* (Riga: Ministry of Defence, 2023), 13-14.

72 *Strategic Defence Review 2025*, 4.

73 “The Hague Summit Declaration”, NATO, 25 Haziran 2025, erişim 26 Haziran 2026, <https://www.nato.int/en/about-us/official-texts-and-resources/official-texts/2025/06/25/the-hague-summit-declaration>; “Defence Expenditures and NATO's 5% Commitment”, NATO, erişim 26 Haziran 2026, <https://www.nato.int/en/what-we-do/introduction-to-nato/defence-expenditures-and-natos-5-commitment>.

müttefiklerin üçte ikisinden fazlasının halihazırda eski yüzde 2'lik tabana ulaştığı tablonun ardından gelmiştir.⁷⁴ Almanya Savunma Bakanı Boris Pistorius sayıların ardındaki pazarlığı şu sözlerle özetlemiştir: “NATO’yu transatlantik tutabilmek için onu daha Avrupalı yapmak gereklidir” ve “Biz Avrupalılar, Avrupa’daki konvansiyonel caydırıcılık ve savunmaya aslan payını sunmak zorundayız.”⁷⁵

Bu stratejinin zayıf noktası ise Avrupa finansal desteğini artırmaya devam ederken bile İttifakın Amerikan tarafının giderek zayıflamasıdır. Ekim 2025’te Washington, Romanya’daki NATO doğu kanadında bulunan rotasyonel bir tugayı yenilemeyi reddederek buradaki askeri varlığını birkaç yüz asker kadar azaltmıştır.⁷⁶ Hedefin 2035’e kadar uzanması, 2029’da bir gözden geçirme içermesi ve İspanya’nın halihazırda bir muafiyet koparmış olması göz önüne alındığında verilen taahhüt aslında görüldüğünden daha hafif kalmaktadır.⁷⁷ Karşı karşıya olunan risk o kadar gerçektir ki Avrupa Dış İlişkiler Konseyi (ECFR), müttefikleri, Rus saldırganlığı tehlikesinin en yüksek olduğunu değerlendirdiği 5-7 yıllık pencere içinde Amerikan terkine hazırlanmaya çağırmaktadır.⁷⁸ Başka bir deyişle süreklilik stratejisi, Avrupa’dan garantörünün sessizce geri adım attığı bir İttifakın altına imza atmasını istemektedir. Nitekim Almanya’nın kendi stratejisi de askeri yığınağını “ABD’nin üzerindeki yükü hafifletme”nin bir yolu olarak çerçeveleyerek bu noktayı kabul etmektedir.⁷⁹

74 “Washington Summit Declaration”, NATO, 10 Temmuz 2024, erişim 26 Haziran 2026, <https://www.nato.int/en/about-us/official-texts-and-resources/official-texts/2024/07/10/washington-summit-declaration>; “Pistorius, MSC 23: ‘Strengthening NATO’s Eastern Flank Means Strengthening Us’”, BMVG, (Şubat 2025), erişim 26 Haziran 2026, <https://www.bmvg.de/en/news/strengthening-nato-s-eastern-flank-means-strengthening-us-5586724>.

75 “Pistorius, MSC 23”.

76 Jen Judson, “The US Draws Down Some Troops on NATO’s Eastern Flank”, Defense News, 29 Ekim 2025, erişim 26 Haziran 2026, <https://www.defensenews.com/global/europe/2025/10/29/the-us-draws-down-some-troops-on-natos-eastern-flank>; Emily Rauhala ve Kate Brady, “U.S. to Withdraw Some Troops from Romania, NATO’s Eastern Flank”, *The Washington Post*, 29 Ekim 2025, erişim 26 Haziran 2026, <https://www.washingtonpost.com/world/2025/10/29/romania-nato-us-troops-withdrawal>.

77 “Experts React: NATO Allies Agreed to a 5 Percent Defense Spending Target”, Atlantic Council, 25 Haziran 2025, erişim 26 Haziran 2026, <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/new-atlanticist/experts-react/nato-allies-agreed-to-a-5-percent-defense-spending-target-in-a-low-drama-summit-now-what>.

78 “Making Defence European Again”, ECFR, (Haziran 2025), erişim 26 Haziran 2026, <https://ecfr.eu/publication/making-defence-european-again>.

79 *Military Strategy*, (BMVG, Berlin: 2026), 20.

Avrupa Omurgası

İkinci strateji Washington'ı beklememektedir. Bu strateji, Avrupa'nın uzun süredir ABD'den kiraladığı omurgayı bizzat kendisi inşa etmeye çalışmakta ve iki kulvarda ilerlemektedir. Birinci kulvar AB'dir. Bugünü bir kırılma olarak değerlendiren ve tedarikte açıkça bir "Avrupa tercihi" ilan ederek "Avrupa'nın stratejik otonomisini inşa etmeyi amaçlayan tüm araçlar genelinde teşvik etmeyi sürdüreceği bir yaklaşım olan, Avrupa yapımı çözümlere öncelik verme yönünde net bir arzu" talep eden Fransa, bu sürecin motorudur.⁸⁰ Hollanda aynı fikri sanayiye tahvil ederek kendi rolünü "güvenlik ve savunmada artırılmış bir Avrupa stratejik otonomisine" katkı sağlamak olarak tanımlamaktadır.⁸¹

Brüksel gerekli mekanizmayı sağlamıştır. 2022 Stratejik Pusulası 5 bin askere kadar hızlı intikal kapasitesi oluştururken Mart 2025'te Komisyonun Hazırlık 2030 planı, SAFE adlı 150 milyar avroluk kredi aracı ile 800 milyar avroya yakın bir meblağı seferber etmeyi vadetmiştir.⁸² Bunu izleyen endüstriyel hedefler otonominin gerçek ölçütüdür; zira üye devletlerden ekipmanlarının yarısını Avrupa içinden satın almaları ve 2030'a kadar bunun yüzde 40'ını ortaklaşa tedarik etmeleri istenmektedir.⁸³

Zor olan ise bu hedefler ile onu gerçekleştirebilecek pratik arasındaki mesafede yatmaktadır. Komisyonun kendi verilerine göre AB devletlerinin Rusya'nın Ukrayna'yı işgalinden sonraki ilk 16 ay içinde satın aldıkları ekipmanın yaklaşık yüzde 78'i Birlik dışından, bunun yüzde 63'ü de ABD'den gelmiştir. Daha uzun vadeli silah transfer verileri ise ABD'li tedarikçilerin 2020'den 2024'e kadar olan dönemde Avrupalı NATO ülkelerinin ithalatının yaklaşık yüzde 64'ünü sağladığını gös-

80 *National Strategic Review 2025* (Paris: SGDSN, 2025), 7, 30; *Actualisation de la LPM 2024-2030*, 12.

81 *Defence Strategy for Industry and Innovation (D-SII) 2025-2029*, 4, 10.

82 "A Strategic Compass for Security and Defence", European External Action Service, (Mart 2022), erişim 25 Haziran 2026, https://www.eeas.europa.eu/eeas/strategic-compass-security-and-defence-1_en; "Commission Unveils the White Paper for European Defence and the ReArm Europe Plan/Readiness 2030", European Commission, 19 Mart 2025, erişim 25 Haziran 2026, https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_25_793.

83 "European Defence Industrial Strategy (EDIS) Factsheet", European Commission, 5 Mart 2024, erişim 25 Haziran 2026, https://defence-industry-space.ec.europa.eu/eu-defence-industry/edis-our-common-defence-industrial-strategy_en; "European Defence Industrial Strategy Briefing", EPRS BRI (2024)762402, European Parliamentary Research Service, erişim 25 Haziran 2026, [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2024/762402/EPRS_BRI\(2024\)762402_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2024/762402/EPRS_BRI(2024)762402_EN.pdf).

termektedir.⁸⁴ Bunun nedeni parçalanmış askeri temeldir. ABD'deki yaklaşık 30 sisteme karşılık Avrupa'nın sahada 170'ten fazla ayrı silah sistemi bulundurması, onu gerekli ekipmanı ihtiyaç duyulan hacimlerde üretecek ölçekten mahrum bırakmaktadır.⁸⁵ Savunma için entegre bir tek pazar eksik koşullardan biridir ve bu olmadan yeni ayrılan fonlar Birlik dışına sızmaya devam etmektedir.⁸⁶ Bu çelişki en keskin halini; en büyük tek alıcısı yaklaşık 44 milyar avro ile Polonya olan SAFE fonunun bizzat kendisinde göstermektedir.⁸⁷ Zira Polonya'nın rekor seviyedeki alımlarının büyük bir kısmı, halihazırda sözleşmeye bağlanmış Amerikan ve Güney Kore platformlarına gitmektedir.⁸⁸ Ancak Avrupalılar birlikte çalıştığına bile sonuç genellikle başarısızlık olmaktadır. Nitekim bir dizi Fransız-Alman ortaklığı ya başarısız olmuş ya da başarısızlığın eşğine gelmiştir.⁸⁹ Girişilen çabanın ölçeğinden şüphe duyulmamaktadır. Fakat Avrupa otonomisi finanse edilmiş ve kağıda dökülmüş olsa da bugün elde bulunan bir kapasite olmaktan ziyade 2030'lar için verilmiş endüstriyel bir söz olarak kalmaktadır.

Gönüllüler Koalisyonu

Kendi kendine yetmenin ikinci kulvarı daha hızlı ve daha esnektir. Birliğin mutabakatla hareket ettiği yerde, eyleme geçebilen daha küçük gönüllü gruplar devreye girmekte ve bunlar çoğunlukla Londra'dan bir araya geti-

84 "Bolstering European Defense in an Era of US Retrenchment: Insights from the Draghi Report", Georgetown Journal of International Affairs, 9 Nisan 2025, erişim 25 Haziran 2026, <https://gjia.georgetown.edu/2025/04/09/strengthening-european-defense-in-an-era-of-us-retrenchment-insights-from-the-draghi-report>; "Trends in International Arms Transfers", SIPRI, (Mart 2025), erişim 25 Haziran 2026, https://www.sipri.org/sites/default/files/2025-03/fs_2503_at_2024_0.pdf.

85 "The Economic Impact of Higher Defence Spending", European Commission, (Mayıs 2025), erişim 25 Haziran 2026, https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-forecast-and-surveys/economic-forecasts/spring-2025-economic-forecast-moderate-growth-amid-global-economic-uncertainty/economic-impact-higher-defence-spending_en.

86 Mario Draghi, "Europe's Fragmented Defence Industry Needs Coordination to Avoid Supply Crisis-Draghi Report", Euronews, 11 Eylül 2024.

87 "Poland Allocated Largest Share of New EU Defence Programme, with €44bn in Loans", Notes from Poland, 9 Eylül 2025, erişim 25 Haziran 2026, <https://notesfrompoland.com/2025/09/09/poland-allocated-largest-share-of-new-eu-defence-programme-with-e44bn-in-loans>.

88 "Europe's Defence Procurement since 2022: A Reassessment", International Institute for Strategic Studies, (Ekim 2024), erişim 25 Haziran 2026, <https://www.iiss.org/online-analysis/military-balance/2024/10/europes-defence-procurement-since-2022-a-reassessment>.

89 Andreas Noll, "Failed Joint Jet Project Spotlights Europe's Defense Dilemma", DW, 16 Haziran 2026.

ılmaktadır. Birleşik Krallık belgesi bunu açık bir tasarım haline getirerek “Ortak Sefer Gücü (JEF), E3 ve E5 formatları da dahil olmak üzere dar katılımlı faaliyeti” benimsemekte ve on ulustan oluşan Ortak Sefer Gücünü kuzey için “kabiliyetli ve gönüllü bir koalisyon” olarak değerlendirmektedir.⁹⁰ Birleşik Krallık 2025’te İskandinav ve Baltık devletleri genelinde en büyük Ortak Sefer Gücü tatbikatını yürüterek bu formatı aktif tutmuştur.⁹¹ Mayıs 2025’te AB ile kurulan resmi Güvenlik ve Savunma Ortaklığı aracılığıyla Birleşik Krallık’a Brexit sonrası kıta savunmasına dönüş için bir rota sunulurken İsveç ve Finlandiya artık her ikisi de İttifak içinde yer aldığından İskandinav iş birliğini derinleştirmiştir.⁹²

En görünür ve somut çıktı ise Birleşik Krallık ve Fransa’nın ortak bir karargahtan eş liderlik ettiği ve olası bir ateşkes için güvence gücü olarak tasarlanan Ukrayna merkezli koalisyondur.⁹³ Koalisyon buradaki varlığın ABD’ye bağlı olduğu konusunda dürüst davranmış; Washington’a hava ve istihbarat desteği sağlaması için baskı yapmıştır.⁹⁴ Türkiye ise İstanbul’daki bir komutanlıktan liderlik ederek koalisyonun deniz bileşenini desteklemekte; kendisi olmadan hiçbir Batı Avrupa gücünün ulaşamayacağı Karadeniz’e hakim bir konumda yer almaktadır.⁹⁵ Ancak bu koalisyon genel olarak stratejik intikal, düşman hava savunmasının bastırılması, istihbarat ve mühimmat konularında Amerikan destek sağlayıcı kapasitesine dayanmaya devam etmektedir. Dolayısıyla Amerikan desteği olmayan bir Avrupa gücü zayıf kalmakta ve birbiriyle örtüşen grupların yayılması, tam da kaçınılmak istenen parçalanma riskini doğurmaktadır.

⁹⁰ *Strategic Defence Review 2025* (Londra: Ministry of Defence, 2025), 15, 75.

⁹¹ “TARASSIS Draws to a Close”, Joint Expeditionary Force, (2025), erişim 25 Haziran 2026, <https://jefnations.org/2025/10/24/tarassis-draws-to-a-close>.

⁹² “Security and Defence: EU and UK Conclude a Security and Defence Partnership”, European External Action Service, 19 Mayıs 2025, erişim 25 Haziran 2026, https://www.eeas.europa.eu/eeas/security-and-defence-eu-and-uk-conclude-security-and-defence-partnership_en; *Government Defence Report* (Helsinki: Ministry of Defence, 2024), 24.

⁹³ “The Coalition of the Willing on Security Guarantees for Ukraine”, Centre for Eastern Studies (OSW), 14 Temmuz 2025, erişim 25 Haziran 2026, <https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/analyses/2025-07-14/coalition-of-willing-security-guarantees-ukraine-less-ambitious-more>.

⁹⁴ “Coalition of the Willing”, The German Marshall Fund, (Mayıs 2025), erişim 25 Haziran 2026, <https://www.gmfus.org/news/coalition-willing>.

⁹⁵ Ragıp Soylu, “Türkiye Edges Closer to Leading Black Sea Mission under Ukraine Security Guarantees”, Middle East Eye, (2025), erişim 25 Haziran 2026, <https://www.middleeasteye.net/news/turkey-edges-closer-black-sea-mission-under-ukraine-security-guarantees>.

Nükleer Şemsiye

Her iki yanıtın da altında Avrupa'nın hiçbir zaman kendi başına sağlamak zorunda kalmadığı bir garanti yatmaktadır. NATO nihai güvenliğini halen, konseptinde "İttifakın güvenliğinin en yüce garantisi" olarak adlandırdığı Amerikan stratejik kuvvetlerine dayandırmaktadır.⁹⁶ Artık bu şemsiyenin yeteneğiyle ilgili bir şüphe bulunmamakta ancak güvenilirliğine ilişkin şüpheler ortadadır. Bu şüphe, öngörülemeyen bir Amerikan yönetimi tarafından daha da keskinleştirilmiş ve Avrupa bu boşluğu dikkatlice doldurmaya çalışmaktadır.⁹⁷

Fransa'nın stratejik incelemesi Fransız hayati çıkarlarının artık Avrupalı bir boyut taşıdığını tekrarlamakta, Mart 2025'te Avrupalı müttefiklerin korunmasına dair stratejik diyalog teklifini kayda geçirmekte ve fırlatma kararını taktiksel kullanımı dışlayarak yalnızca Fransızların elinde tutarken programlama yasası cephaneliğin büyütüleceğini teyit etmektedir.⁹⁸ Birleşik Krallık da buna paralel hareket ederek yeni bir egemen savaş başlığı için 15 milyar sterlin taahhüt etmiş, caydırıcılığını NATO'ya tahsisli tutmuş ve 2025'te "Avrupa'ya yönelik, iki ulusumuzun da cevabını tetiklemeyecek hiçbir aşırı tehdit yoktur" şeklindeki bir deklarasyonla kendisini Fransa ile ortaklaştırmıştır.⁹⁹

Siyasi talep ise artmaktadır. Şansölye Friedrich Merz, Almanya'nın "nükleer paylaşımın veya en azından Birleşik Krallık ve Fransa'dan sağlanacak nükleer güvenliğin bizim için de geçerli olup olamayacağı konusunda hem İngilizler hem de Fransızlarla görüşmeler yapması gerektiğini"¹⁰⁰ belirtirken Polonya başbakanı da "Fransızlarla Avrupa üzerinde bir nükleer şemsiye kurma fikirleri hakkında ciddi bir şekilde konuşmaktan"

96 *NATO 2022 Strategic Concept* (Madrid: NATO, 29 Haziran 2022), 8.

97 Zuzanna Gwadera, "US Allies Question Extended Deterrence Guarantees, but Have Few Options", International Institute for Strategic Studies, (Mart 2025), erişim 25 Haziran 2026, <https://www.iiss.org/online-analysis/military-balance/2025/03/us-allies-question-extended-deterrence-guarantees-but-have-few-options>.

98 *National Strategic Review 2025* (Paris: SGDSN, 2025), 35-36.

99 *Strategic Defence Review 2025* (Londra: Ministry of Defence, 2025), 9, 41; "Northwood Declaration: 10 Temmuz 2025 (UK-France Joint Nuclear Statement)", Government of the United Kingdom, 10 Temmuz 2025, erişim 25 Haziran 2026, <https://www.gov.uk/government/news/northwood-declaration-10-july-2025-uk-france-joint-nuclear-statement>.

100 Linus Höller ve Rudy Ruitenberg, "Germany Won't Build Nukes but Could Flash French, UK Weapons to Deter Foes, Merz Says", Defense News, 18 Şubat 2026, erişim 25 Haziran 2026, <https://www.defensenews.com/global/europe/2026/02/18/germany-wont-build-nukes-but-could-flash-french-uk-weapons-to-deter-foes-merz-says>.

bahsetmiştir.¹⁰¹ Ancak şemsiyenin kapasitesi henüz düşüktür. Yaklaşık 1.700 başlık barındıran Rus konulu stratejik kuvvetlerine karşılık Fransa ve Birleşik Krallık sırasıyla kabaca 290 ve 225 savaş başlığına sahiptir, Amerikalıların sahaya sürdüğü daha kısa menzilli seçeneklerden yoksundur ve ikisi de karar alma mekanizmasını teslim etmeyecektir. Mevcut durum analistlerin bu ikilinin yakın vadede Amerikan şemsiyesinin yerini tam olarak alamayacağı sonucuna varmasına yol açmaktadır.¹⁰² Bir Avrupa caydırıcılığı bir güvencedir ancak zayıfladığı tartışılan mevcut garantinin bir ikamesi değildir.

Katmanlı Yapıdan Stratejiye

Gerçekte ortaya çıkan mimari bir seçenekten ziyade katmanlı bir yapıdır. NATO yasal ve planlama çerçevesi olmaya devam etmekte, Birlik bunun altındaki endüstriyel tabanı inşa etmek için çabalamakta, gönüllüler koalisyonu daha büyük yapıların hızlıca hareket ettiremediği gücü sağlamakta ve bir Fransız-İngiliz nükleer ortaklığı tüm bunların altındaki eşiği yükseltmektedir. 2026 Ankara Zirvesi'ne taşınacak olan “daha güçlü bir NATO içinde daha güçlü bir Avrupa” ifadesi de bir slogandan ziyade bu katmanlaşmayı tarif etmektedir. Ancak bu anlaşmanın şartlarını kapasite bilançosu belirlemekte ve mevcut gidişata bakıldığında bu bölümü çerçeveleyen soruya verilecek dürüst yanıt ise “bağımlılık” olmaktadır.

Avrupa için otonomi araçlarının var olduğu bir gerçektir ve bunlar büyümektedir. Ancak paralar halen Amerikan fabrikalarına akmakta, koalisyonlar halen Amerikan destek sağlayıcılarına ihtiyaç duymakta ve nükleer güvence henüz tek başına ayakta durmamaktadır. Şimdilik gerçekçi hedef tam bir otonomi değildir. Amerikan desteği halen geçerliken ve Avrupa istihbarat servislerinin on yılın sonuna yerleştiği uyarı penceresi henüz açıkken sürdürülen strateji, bağımlılığın kontrollü bir şekilde azaltılmasıdır.

101 “Poland Declares Interest in French Nuclear Deterrent – or Even Developing Its Own”, Notes from Poland, 10 Mart 2025, erişim 25 Haziran 2026, <https://notesfrompoland.com/2025/03/10/poland-declares-interest-in-french-nuclear-deterrent-or-even-developing-its-own>.

102 Astrid Cgereuil ve Doreen Horschig, “Can France and the United Kingdom Replace the U.S. Nuclear Umbrella?”, CSIS, (2025), erişim 25 Haziran 2026, <https://www.csis.org/analysis/can-france-and-united-kingdom-replace-us-nuclear-umbrella>.

Bu bağlamda Ankara Zirvesi, Avrupa-Amerikan bağımlılığının ve stratejik otonominin bir testi olacaktır.

SONUÇ: ANKARA ZİRVESİ GERÇEKTE NEYİ TEST EDECEK?

Bu rapor sonucunda Avrupa güvenlik mimarisi tartışmalarıyla ilgili üç temel bulgu öne çıkmaktadır. Birincisi 2022 sonrası strateji belgelerinin genel okumasında görünür olan Rusya'ya dair kıta çapındaki mutabakatın, daha yakından incelendiğinde birbirinden farklı üç alt bölgesel güvenlik kompleksine ayrışmasıdır. Finlandiya ve Estonya, konvansiyonel bir Rus saldırısını stratejik bir soyutlama değil operasyonel planlamanın bir meselesi olarak ele almaktadır. Almanya ve Danimarka aynı tehdidi caydırıcılık kurumları aracılığıyla yönetilecek sistemik bir sınama olarak çerçevelenmektedir. İtalya ve İspanya ise bunu neredeyse birincil bir endişe kaynağı olarak bile kayda geçirmemekte; bunun yerine göç baskısı, Sahel'deki istikrarsızlık ve Akdeniz'e erişime odaklanmaktadır. Bunlar sadece söylemdeki ton farklılıkları olmayıp NATO ve AB'nin kaynakları nasıl tahsis edeceği, hangi kapasitelere öncelik verileceği ve kolektif gündemi kimin tehdit algısının belirleyeceği konusunda yaşanan bir rekabete doğrudan işaret etmektedir.

İkinci bulgu, tehdit algısının tek başına Avrupa devletlerinin gerçekte ne inşa ettiklerini açıklamakta nispeten yetersiz kalmasıdır. Ekonomik ağırlık ve endüstriyel kapasite asıl bağlayıcı kısıtlamalardır. Doğu kanadında yer alan ve savunma büt-

çesi, GSYH'sinin yüzde 3,5'ine yaklaşan Letonya seferber edebileceği her şeyi maksimize etmektedir. Çok daha büyük kaynaklara sahip olan ancak varoluşsal tehdide daha az maruz kalan Almanya aciliyet hissetmeksizin bir kapasite genişliği inşa etmektedir. Küçük ve coğrafi olarak korunaklı Lüksemburg ise askeri bir kuvvet hacmi oluşturma girişiminde hiç bulunmamaktadır. Kapasite eksenini üst sınırı belirlerken algılanan tehdidin yoğunluğu ise bir devletin bu sınıra doğru ne kadar güçlü bir şekilde yükleneyeceğini tayin etmektedir. Bu genel eğilim, Alman ordusunun detaylı genişleme hedeflerinden Norveç'in deniz öncelikli askeri duruşuna ve Belçika'nın sınır ötesi müdahale tabanından kendini yeniden inşa etmesine kadar incelenen belgelerin tüm yelpazesinde geçerliliğini korumaktadır.

Üçüncü bulgu, Ankara Zirvesi'nde tartışılacaklar arasında en kritik olanıdır. Avrupa'nın bir araya getirmekte olduğu kolektif mimari –yani AB'nin endüstriyel hedefleri ve Birleşik Krallık liderliğindeki dar katımlı koalisyonlarla desteklenen NATO sürekliliği– entegre bir stratejiden ziyade birbiryle örtüşen araçlardan oluşan katmanlı bir yapıdır. Her katman gerçek bir boşluğu doldurmaktadır: İttifak yasal ve planlama çerçevesini sağlar; AB'nin SAFE aracı ve EDIS hedefleri endüstriyel tabanı inşa etmeyi amaçlar; JEF ve Ukrayna koalisyonu operasyonel hareketlilik sağlar. Ancak bu katmanlar birbirini pürüzsüz bir şekilde tamamlamamaktadır. SAFE fonundan en büyük payı alan Polonya, bütçesinin orantısız bir kısmını Amerikan ve Güney Kore platformlarına harcamaktadır. Gönüllüler koalisyonları, işlev gösterebilmek için halen Amerikan stratejik intikali, istihbaratı ve hava savunma bastırma kapasitesine ihtiyaç duymaktadır. Fransa-Birleşik Krallık nükleer ortaklığı ise neredeyse 1.700 başlıklı Rus stratejik kuvvetine karşı toplamda ancak yaklaşık 515 savaş başlığını kapsamakta ve iki ülke de karar alma mekanizmasını birbirine bırakmaya meyilli değildir. Her katmanda otonomi retoriği fiili tedarik verilerinin çok daha önünden gitmektedir.

Tablo 1 on iki ülkeyi kapsayan veri setinin tamamını özetlemektedir. Sütun sütun okunduğunda bu tablo tehdit kümesi, kuvvet modeli ve ilan edilen kapasite önceliklerinin, her bir devletin Amerikan destek sağlayıcılarına olan bağımlılığı ve otonomiye doğru ilan ettiği yönüyle nasıl eşleştiğini göstermektedir. Ortaya çıkan bu örüntü tesadüfi değildir. Rusya öncelikli kümedeki devletler daha acil bir kuvvet genişlemesine eğilim göstermekte ancak yapısal olarak ABD istihbarat ve hava savunma ağlarına bağımlı kalmaktadır. Fran-

sa'nın başını çektiği geniş yelpazeli devletler otonomi iddialarında en hırslı olanlardır ancak aynı zamanda yeri geldiğinde kendi başlarına doldurmaları gereken Amerikan nükleer güvencesini muhafaza etmeye de en çok yatırım yapanlardır. Tablodan ortaya koyduğu manzara stratejik bağımsızlığa doğru ilerleyen bir Avrupa'ya işaret etmemektedir. Aksine bu tablo daha adil/eşitlikçi bir bağımlılığın şartlarını müzakere eden bir kıtayı göstermektedir.

TABLO 1. AVRUPA SAVUNMA DURUMLARI: TEHDİT GRUBU, KUVVET MODELİ VE ÖZERKLİK GİDİŞATI

Ülke	Tehdit Grubu	Kuvvet Modeli	Anahtar Yetenek Önceliği	ABD'ye Bağımlılık	Özerklik Gidişatı
Almanya	Rusya Öncelikli	Tam Spektrumlu (Yeniden Yapılandırma Aşamasında)	Uzun Menzilli Vuruş, EHFS	Yüksek (Tedarik)	NATO Bünyesinde Avrupalasma
Birleşik Krallık	Geniş Spektrum	Tam Spektrum (Öncelikli Olarak NATO)	SSN-AUKUS, GCAP, LRW	Yüksek (Destek Unsurları)	Minilateralizm + Nükleer Rol
Fransa	Geniş Spektrum	Tam Spektrum (Özerk)	Nükleer, Derin Vuruş, İHA'lar	Düşük (Tercih)	Stratejik Özerkliğin İtici Gücü
İtalya	Geniş Spektrum / Güney	Tam Spektrumlu (Akdeniz Odaklı)	Deniz Yatağı Altyapısı, EHFS, Derin Vuruş	Orta	Akdeniz Çerçeve Ülkesi
Finlandiya	Rusya Öncelikli	Toplam Savunma + Zorunlu Askerlik	F-35, Korvetler, Uzun Menzilli Ateş Gücü	Orta	İskandinav-Baltık Entegrasyonu
İsveç	Geniş Spektrum	Toplam Savunma + Zorunlu Askerlik	Mekanize Tugaylar, Roket Topçusu	Orta	İskandinav-Baltık Entegrasyonu
Norveç	Rusya Öncelikli	Toplam Savunma (Deniz Odaklı)	ASW Fırkateynleri, Denizaltılar, LRPG	Yüksek (İGK desteği)	NATO'nun Dayanağı, Arktik Odaklı
Hollanda	Rusya Öncelikli	Profesyonel (Yeniden Yapılanma)	Teknoloji/Sanayi, Tank Taburu, F-35	Yüksek (Tedarik)	Sanayi Bağımsızlığına Vurgu
Belçika	Geniş Spektrum	Profesyonel (Yeniden Yapılanma)	Katmanlı Hava Savunması, F-35, Motorlu Tugay	Yüksek	NATO İçindeki Avrupa Ayağı
Çek Cumhuriyeti	Rusya Öncelikli	Profesyonel (Zorunlu Askerlik Tartışması)	Mekanize Tugay, EHFS, İHA	Orta Yüksek	Transit/Kabul Merkezi
Letonya	Rusya Öncelikli	Maksimalist / Toplam Savunma	Hava Savunması, Kıyı Savunması, MRL	Kritik	Müttefiklerin İleri Varlık Gereksinimi
Lüksemburg	Geniş Spektrum	Niş Destekleyici	İGK, tıbbi ekipler, siber, uzay	Yüksek (yapı)	Yalnızca Çok Taraflı Çerçeveler

Peki bütün bunlar Ankara Zirvesi için ne anlama geliyor? Zirve, Avrupa'nın beyan ettiği iddiaları ile maddi kapasitesi arasındaki uçurumun Soğuk Savaş'tan bu yana en geniş seviyeye ulaştığı bir dönemde gerçekleşmektedir. Haziran 2025'te Lahey'de uzlaşılan yüzde 5'lik GSYH harcama hedefi siyasi bir başarıdır ancak bu hedef 2035 gibi uzak bir tarih, 2029'da bir gözden geçirme süreci ve İspanya için anında devreye giren bir muafiyet içermektedir. Bu arada Washington Ekim 2025'te Romanya'daki rotasyonel bir tugayını sessizce geri çekerek Amerikan askeri küçülmesinin yalnızca bir tehdit olmaktan çıkıp halihazırda başladığının sinyalini vermiştir. Avrupa istihbarat değerlendirmeleri, Rus konvansiyonel tehdit penceresini tam da Lahey'deki harcama hedeflerine ulaşılmasına daha yıllar olan bir döneme yani bu on yılın sonlarına yerleştirmektedir.

Dürüst bir değerlendirme yapmak gerekirse Ankara Zirvesi bu gerilimi çözmeyecektir. Hiçbir zirve tek başına farklılaşmış ulusal askeri duruşları birleşik bir stratejik vizyona dönüştürme yetisine sahip değildir. Yine hiçbir zirve Avrupa'nın harcamalarını Amerikan fabrikalarına göndermeye devam eden tedarik kalıplarını değiştirmeyecek veya Fransa ve Birleşik Krallık'ı nükleer tetikleme mekanizmasını paylaşmaya ikna etmeyecektir. Zirvenin başarabileceği en önemli mesele ise “kontrollü bağımlılığın” hangi şartlarda ilerleyeceğini belirlemek olacaktır. Bunlar, hangi Avrupa kapasitelerine kaynak sağlanacağı, hangi ABD destek sağlayıcılarının ne kadar süreyle vazgeçilmez olmaya devam edeceği ve İttifakın kendi içindeki üç güvenlik kümesini (varoluşsal Doğu, asimetrik Güney ve tam kapsamlı Batı) tek bir siyasi çerçevede tutabilecek köprü mekanizmalarını bulup bulamayacağıdır.

Bu nihai görev –yani ayrışan tehdit algıları arasında bir köprü kurma kapasitesi inşa etmek– pratikte askeri olduğu kadar siyasi ve diplomatik de bir sınamadır. Kolektif gündemi bunlardan birine indirgemeksizin Rusya ve öncelikli küme ile güney kanadı kümesini diyalog içinde tutarak bu işlevi yerine getirebilecek devletler, bu zirveye giderken İttifakın en önemli operasyonel varlıklarıdır. Ankara Zirvesi'nin söz konusu devletleri destekleyecek kurumsal iskeleyi üretip üretmeyeceği sorusu Avrupa'nın güvenlik mimarisinin gidişatı hakkında tekil bir kapasite ilanından çok daha belirleyici olacaktır.

ALİ MURAT KURŞUN

Marmara Üniversitesi Siyaset Bilimi Fakültesi Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı'nda doktor öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Doktora derecesini Aberystwyth Üniversitesi Uluslararası Siyaset Bölümü'nde tamamlamıştır. Araştırmaları uluslararası toplum, Ortadoğu bölgesel düzeni ve Türk dış politikası üzerine odaklanmaktadır.

MEHMET SALAH DEVRİM

SETA Vakfı'nda araştırma asistanı olarak görev yapmakta; güvenlik, savunma sanayii ve terörizm çalışmaları üzerine yoğunlaşmaktadır. Uzmanlık alanları arasında Türk insansız hava araçları (İHA'lar), açık kaynak istihbaratı (OSINT), Türkiye'nin Irak ve Suriye'deki terörle mücadele operasyonları ve veriye dayalı politika oluşturma yer almaktadır. 2022-2023 arasında Terörizm Analiz Platformu ekibinin bir parçası olarak güvenlik konularına ilişkin araştırmalar ve veriye dayalı analizlere katkıda bulunmuştur. Lisans ve yüksek lisans derecelerini Antalya Bilim Üniversitesi'nden uluslararası ilişkiler alanında almıştır. Yüksek lisans tezinde askeri alandaki devrimlerin savaş ve uluslararası ilişkiler üzerindeki etkisini incelemiştir. Şu anda Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi'nde uluslararası ilişkiler alanında doktora çalışmalarına devam etmektedir. Çalışmalarıyla kanıt dayalı güvenlik politikalarının geliştirilmesini hedeflemekte, gelişen savunma ve terörle mücadele stratejilerinin daha derinlemesine anlaşılmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

AVRUPA GÜVENLİK MİMARİSİ: Ayrışan Tehditler, Askeri Gerçeklikler ve NATO 2026

ALİ MURAT KURŞUN, MEHMET SALAH DEVRİM

Kurallara dayalı düzenin hasar gördüğü ve transatlantik bağların sarsıntıya uğradığı bir dönemde, Avrupa devletleri 7-8 Temmuz 2026'da Ankara'da düzenlenen 36. NATO Zirvesi'ne; parçalanmış tehdit algıları ile endüstriyel ölçeklerindeki ve askeri insan gücündeki ciddi eksikliklerin yükü altında gelmektedir. Bu rapor temel bir soruya işaret etmektedir: Kırılgan küresel sistemde Avrupa devletleri neleri tehdit olarak algılamakta, bu tehditler coğrafi hatlar boyunca nasıl şekillenmekte ve ekonomik ağırlık ile endüstriyel kapasite hesabına katıldığında Avrupa devletlerinin ulusal askeri hesaplamaları bu tehdit algılarıyla ne ölçüde örtüşmektedir?

Bu rapor, 2022 sonrası Avrupa devletlerinin yayımladıkları ulusal güvenlik ile askeri ve savunma stratejisi raporlarını derlemekte, bu raporları mümkün olduğunca orijinal dillerinden okuyarak ve gerektiği yerlerde resmi açıklamalarla destekleyerek, Avrupalı devletlerin beyan ettikleri tehdit ve kapasite taahhütlerini tespit etmekte ve onları veriye dönüştürerek görselleştirmektedir. Rapor genel olarak Rusya eksenindeki görünür olan tehdit mutabakatının daha dikkatli bir okumayla üç alt bölgesel güvenlik kompleksine ayrıştığını tespit etmektedir: Rusya odaklı bir Doğu Avrupa, göç ve istikrarsızlık ile şekillenen toplumsal ve ulus aşırı karakterli bir Güney Avrupa ve daha büyük güçlerden oluşan geniş yelpazeli bir diğer grup.

Kuvvet inşasına bakıldığında ise bu algıların tehditlerden ziyade kapasite tarafından sınırlandırıldığı görülmekte; bu durum kıtayı tam kapsamlı hedefler, tüm toplumu içine alan topyekün savunma ve niş uzmanlaşma arayışları arasında bölmektedir. Kurumsal düzlemde ise askeri tedarik modelleri ve Fransız-İngiliz nükleer eşleşmesinin sınırları, tam bir stratejik otonomiye değil ABD'ye olan bağımlılığın kontrollü bir şekilde azaltılmasına işaret etmektedir. Ankara Zirvesi öncesinde Avrupa'nın önündeki temel görev, bu parçalanmış tehdit matrisini tutarlı bir stratejik vizyona dönüştürebilmektir.